

***Statenstuk* 2020-940**

Voorjaarsnota 2020

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie Financiën, Cultuur, Bestuur en Economie op 24 juni 2020
- Provinciale Staten op 1 juli 2020
- fatale beslisdatum: 1 juli 2020

Behandeld door de heer L.C.M. Evers, telefoonnummer (0592) 36 55 59, e-mail l.evers@drenthe.nl
en mevrouw T. Pepping, telefoonnummer (0592) 36 54 25, e-mail t.pepping@drenthe.nl

Portefeuillehouder: de heer C. Bijl

Inleiding

a. Algemeen

Voor u ligt de Voorjaarsnota 2020. Door vaststelling van de Voorjaarsnota 2020 presenteren uw Staten het actuele financieel perspectief voor de provincie Drenthe en het daaruit voortvloeiende beleidsmatig en financieel kader voor de Begroting 2021.

Bij de Voorjaarsnota 2020 behoort de 4^e Wijziging van de Begroting 2020, waarmee de voorstellen in de Voorjaarsnota 2020 technisch meerjarig worden verwerkt in de Begroting 2020 en daarmee ook in de Begroting 2021.

b. Europese aspecten

Niet van toepassing.

c. Economie/werkgelegenheid

Niet van toepassing

d. Participatie

Niet van toepassing.

Advies

1. De Voorjaarsnota 2020 vast te stellen.
2. De 4^e Wijziging van de Begroting 2020 vast te stellen inclusief de voorgestelde wijzigingen in de investeringskredieten.

Doelstelling uit de begroting

7.3.01 Een financieel gezonde organisatie, die voldoet aan alle wettelijke eisen en gangbare opvattingen ten aanzien van financieel instrumentarium

Argumenten

1.1. Door vaststelling van de Voorjaarsnota 2020 presenteren uw Staten het actuele financieel perspectief voor de provincie Drenthe en het daaruit voortvloeiende beleidsmatige en financiële kader voor de Begroting 2021.

De Voorjaarsnota 2020 geeft een beeld van het actuele financieel perspectief, inclusief een dusdanig dekkingsplan dat de Begroting 2021 binnen de kaders van de Voorjaarsnota 2020 en op basis van de op dit moment bekende informatie in evenwicht blijft. Definitieve uitwerking vindt plaats in het kader van de Begroting 2021.

1.2. Door vaststelling van de Voorjaarsnota 2020 blijft de Begroting in 2020 en daarna in evenwicht.

2.1. Door vaststelling van de bij de Voorjaarsnota 2020 behorende 4^e Wijziging van de Begroting 2020, worden de voorstellen in de Voorjaarsnota 2020 technisch meerjarig verwerkt in de Begroting 2020 en daarmee ook in de Begroting 2021.

2.2. Door vaststelling van de bij de Voorjaarsnota 2020 behorende 4^e Wijziging van de Begroting 2020 wordt de lijst met investeringskredieten geactualiseerd.

Dit doet recht aan het budgetrecht van uw Staten. De aanpassing van de investeringskredieten wordt hiermee door u geautoriseerd.

Tijdsplanning

- 5 juni 2020 Verzending Voorjaarsnota 2020 aan PS.
- 24 juni 2020 Behandeling in Statencommissie FCBE.
- 1 juli 2020 Behandeling in PS.

Financiën

Niet van toepassing.

Monitoring en evaluatie

Niet van toepassing.

Communicatie

De Voorjaarsnota 2020 wordt gepubliceerd op de provinciale website die ook wordt gehanteerd als "portal" voor de - digitale - provinciale planning en control. De Voorjaarsnota 2020 wordt op papier in een sobere uitvoering gepubliceerd. Van de Voorjaarsnota 2020 wordt geen interactieve digitale versie gepubliceerd.

Bijlagen

1. Voorjaarsnota 2020.
2. 4^e Wijziging van de Begroting 2020.

Ter inzage in kamer C0.39

Niet van toepassing

Assen, 19 mei 2020

Kenmerk: 21/5.8/2020001106

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

mevrouw drs. J. Klijnsma, voorzitter
W.F. Brenkman MSc, secretaris

/coll.

Verwezen wordt naar de Voorjaarsnota 2020 en de 4^e Wijziging van de Begroting 2020.

Provinciale Staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van Drenthe van 19 mei 2020, kenmerk 21/5.8/2020001106;

gelet op ;

BESLUITEN:

1. De Voorjaarsnota 2020 vast te stellen.
2. De 4^e Wijziging van de Begroting 2020 vast te stellen inclusief de voorgestelde wijzigingen in de investeringskredieten.

Assen, 1 juli 2020

Provinciale Staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

/coll.

Voorjaarsnota 2020

Thuis in Drenthe

Traditiegetrouw is de Voorjaarsnota een moment om alvast vooruit te kijken op het jaar dat komen gaat. Het college van GS geeft inzicht in de financiële ruimte en legt daar dan meestal ook wat onontkoombare claims bij en de Statenfracties benoemen op hun beurt wensen die ze graag in de begroting van het komend jaar opgenomen willen zien.

De verwachting was dat we dit jaar misschien iets bescheidener konden zijn in die wensen, omdat we immers net gezamenlijk een nieuwe investeringsagenda zouden hebben vastgesteld. De belangrijkste vooruitblik zou dan zijn hoe we die impuls voor Drenthe concreet kunnen uitvoeren.

Zou, want sinds een paar maanden heeft vooruitblikken een geheel nieuwe dimensie gekregen...

Wie zou amper een half jaar geleden een voorspelling hebben geloofd dat we alle activiteiten rondom de viering van 75 jaar bevrijding moesten schrappen, we complete economische sectoren op slot gingen zetten en dat de centraal schriftelijke examens dit jaar niet doorgaan?

En wie heeft nu, terwijl de corona-pandemie in verschillende landen nog niet over het hoogtepunt heen is, een goed beeld van de impact op langere termijn?

Het college van GS spreekt zijn enorme waardering uit voor de manier waarop Drenthe zich tot nu toe aan deze crisis heeft aangepast. Of het nou gaat om de tomeloze inzet van de mensen die in de zogeheten frontlinie werken, jonge ouders die vooral tijd te kort hadden met de combinatie van thuiswerken en thuisonderwijs of de kwetsbare ouderen voor wie de eenzame dagen juist extra lang leken. En natuurlijk gaat ons hart ook uit naar de ondernemers die in onzekerheid verkeren over de toekomst van hun bedrijf en werknemers voor wie hun baan ineens geen vanzelfsprekendheid meer lijkt te zijn. De flexibiliteit die Drenthe heeft laten zien, geeft ons vertrouwen voor onze gezamenlijke opdracht om de anderhalve-meter-economie vorm te geven.

Onze waardering en vertrouwen geldt zeker ook onze eigen organisatie. Wie zou amper een half jaar geleden hebben geloofd dat het mogelijk zou zijn om de eerstvolgende Voorjaarsnota te produceren vanaf keukentafels, al dan niet geïmproviseerde werkplekken op zolders en slaapkamers en zonder enig fysiek overleg in het provinciehuis? En dat het zelfs mogelijk zou kunnen zijn dat Provinciale Staten dit in een digitale vergadering vaststelt?

Drenthe was de afgelopen maanden thuis en ook in de komende periode zullen we waarschijnlijk nog veel thuis zijn. Het openbare leven en de economie zullen stap voor stap weer op gang moeten komen. Het is niet ondenkbaar dat er zo af en toe ook weer een stap teruggezet moet worden. De onzekerheid over wat er wel en niet kan, zal voorlopig nog wel even blijven. Naast de ondersteuning die we al bieden, zal moeten blijken waar we soms nog wat extra gas moeten bijgeven.

Natuurlijk zijn er ook nog altijd heel veel zekerheden; over uitgaven die we hoe dan ook moeten doen, programma's die we moeten uitvoeren en ontwikkelingen die we op ons af zien komen. Dat hebben we zo goed mogelijk verwerkt in deze Voorjaarsnota. Wij hopen met u van harte dat we bij de Begroting 2021 een compleet beeld hebben van de impact van de corona-crisis voor Drenthe. Er is in 2020 enige financiële ruimte voor het nemen van maatregelen. Vooralsnog gaan we uit van € 2,5 mln.

Het thuiswerken heeft ons uiteraard ook tijd gegeven voor reflectie en bezinning. Samen met gemeenten, andere overheden en maatschappelijke organisaties en instellingen zetten we ons dagelijks in om Drenthe mooier te maken. Natuurlijk ervaren wij ook het directe menselijke contact als een gemis en zien we de beperkingen van videovergaderen. Want we zijn thuis. Maar gelukkig zijn we thuis in Drenthe...

College van Gedeputeerde Staten van Drenthe

Financieel perspectief

Voor de Voorjaarsnota 2020 begint het financieel perspectief met de stand van de vrij besteedbare ruimte van de Slotwijziging 2019. Op deze stand volgen eerst de mutaties van de 1^e Actualisatie van de Begroting 2020. Voor de 1^e Actualisatie 2020 geldt, dat hierin alle mutaties zijn meegenomen, die als noodzakelijk en/of onontkoombaar worden beschouwd. Voor deze mutaties wordt een wijziging van de Begroting 2020 voorgesteld. Volgend op de 1^e Actualisatie worden de voorstellen voor de Voorjaarsnota 2020 in het financieel perspectief verwerkt. Samengevat ziet het financieel perspectief er als volgt uit:

Totaaloverzicht mutaties 1^e Actualisatie 2020 en Voorjaarsnota 2020

		2020	2021	2022	2023	2024
Omschrijving	I/S					
Actuele stand vrije ruimte (3e BR 2019)		895.637	1.662.020	4.827.305	12.713.455	10.706.166
Mutaties 1e Actualisatie 2020		2.679.468	-236.641	-214.507	-229.870	-451.930
Subtotaal		3.575.105	1.425.379	4.612.798	12.483.585	10.254.236
# Onderwerpen Voorjaarsnota						
01. Bijstelling opbrengst opcenten MRB	S	0	500.000	500.000	500.000	500.000
02. Reparatie "weeffout" in verdeelsleutel provinciefonds	S	0	-106.665	-106.665	-106.665	-106.665
03. Hogere rentebaten aandeelhouderslening Enexis Holding NV	S	100.000	240.000	240.000	240.000	240.000
04. Financieel Toezicht	S/I	-15.750	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000
05. Digitaliseren besluitvormingsproces (GS/PS-stukkenstroom)	I	-50.000	0	0	0	0
06. CRM relatiebeheer	I	0	-55.000	0	0	0
07. Huisnet	I	0	-50.000	0	0	0
08. Verhoging bijdrage Nationale Parken	I	0	-800.000	0	0	0
08. Dekking Nationale parken uit Reserve Vitaal Platteland	I	0	800.000	0	0	0
08. Indexering bijdrage Nationale Parken	S	0	-14.800	-29.896	-45.294	-61.000
09. Personele kosten maatregelen stikstof structureel	S	-125.000	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000
09. Personele kosten maatregelen stikstof incidenteel	I	-269.000	-490.000	0	0	0
09. Proceskosten maatregelen stikstof	I	-60.000	-60.000	0	0	0
09. Extra legesopbrengst PAS	S	0	60.000	60.000	60.000	60.000
09. Inzet vrijval reserve POB	I	269.000	235.000	0	0	0
09. Inzet resultaatbestemming 2019 personeel	I	0	315.000	0	0	0
10. Procesgeld Klimaatadaptatie	S	0	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000
11. LEADER Zuid West en Zuid Oost (netto bijdrage)	I	0	-325.000	-325.000	0	0
12. Subsidie NOM	S	0	-242.000	-242.000	-242.000	-242.000
13. GIP EDR.	S	0	-15.782	-15.782	-15.782	-15.782
14. N34/Knooppunt Gieten kapitaallasten	I	0	0	0	0	-2.000.000
15. Tekort op groot variabel onderhoud en dagelijks beheer	S	0	-200.000	-400.000	-600.000	-800.000
16. Afschrijvingen Investeringsprogramma Oeverbeschoeiingen	S	0	0	0	-90.999	-190.088
17. VAM-berg 2e fase	S	0	-97.000	-97.000	-97.000	-97.000
18. Nieuwe Cultuurnota 2021-2024	S	0	-573.258	-573.258	-1.188.258	-1.188.258
19. Sociale agenda	S	-490.000	-980.000	-1.173.500	-1.173.500	-1.173.500
20. Verduurzaming oudbouw Drents Museum	S	0	0	-160.000	-160.000	-160.000
20. Verduurzaming Drents Museum: bijdrage Drents Museum	S	0	0	60.000	60.000	60.000
21. Inzet stelpost herstel indexatie inkoopbudgetten	I	0	940.076	0	0	0
Mutaties Voorjaarsnota 2020		-640.750	-1.428.429	-2.772.101	-3.368.498	-5.683.293
Stand Voorjaarsnota 2020		2.934.355	-3.050	1.840.697	9.115.087	4.570.943
Maatregelen in het kader van de coronacrisis		-2.500.000	0	0	0	0
Totaal		434.355	-3.050	1.840.697	9.115.087	4.570.943

Enige posten worden hierna nader toegelicht.

Corona

De steun die we bieden voor het opvangen van de gevolgen van de corona-crisis, onderscheiden we in financieel opzicht in drie fasen.

- De eerste fase was vooral gericht op het verlenen van noodsteun. De middelen daarvoor hebben we binnen de bestaande budgetten gezocht en, daar waar nodig, in afzonderlijke voorstellen aan Provinciale Staten voorgelegd.

- De tweede fase richt zich op de middellange termijn. Vooralsnog reserveren we voor maatregelen tot het einde van dit jaar € 2,5 miljoen uit de vrije ruimte.
- Het is op dit moment niet goed mogelijk om een inschatting te maken over eventuele extra middelen op de lange termijn, de derde fase. We verwachten daarover bij de Begroting een beter beeld te hebben. Daarnaast kijken we bij de voorgenomen voorstellen binnen de Investeringsagenda hoe we de middelen ook in het licht van corona kunnen inzetten. In deze Voorjaarsnota is vooralsnog geen bedrag opgenomen voor de lange termijn.

Provinciefonds

In deze Voorjaarsnota 2020 zijn nog geen aanpassingen meegenomen van uitkeringen uit het provinciefonds, in afwachting van de meicirculaire provinciefonds 2020. Voor nu wordt voor de algemene uitkering uitgegaan van de stand op basis van de septembercirculaire provinciefonds 2019, zoals die ook was meegenomen in de Begroting 2020.

Duidelijk is, dat de extra uitgaven van het Rijk in het kader van de Coronacrisis buiten het uitgavenkader van het Rijk vallen en daardoor niet van invloed zijn op het accres van het provinciefonds. De provincies zijn gezamenlijk met de VNG en het UvW in gesprek met het Rijk over financiële compensatie door het rijk vanwege de extra kosten en derving van inkomsten als gevolg van de Coronacrisis die de decentrale overheden ondervinden. Het kabinet heeft daarbij aangegeven dat de reële kosten door deze crisis in aanmerking kunnen komen voor compensatie. Daarbij is aangegeven dat de kosten die voortvloeien uit de uitvoering van de door het kabinet besloten crisismaatregelen (27 maart 2020) volledig worden vergoed.

Een van de in dit kader voorgestelde maatregelen is het bevriezen van het accres van het gemeentel- en provinciefonds voor de resterende regeerperiode van het huidige kabinet Rutte III. Dat levert voor de korte termijn naar verwachting geen budgettaire effecten op waarmee nu al rekening gehouden moet worden. Nadere informatie komt beschikbaar in de meicirculaire provinciefonds 2020.

In het financieel perspectief is nog wel de verlening van de bijdrage aan de provincie Zeeland meegenomen vanwege de “weeffout” in de verdeelsystematiek. De reparatie van de “weeffout” leidt in 2021 en 2022 tot een bijdrage ten bedrage van € 106.665.20 jaarlijks van Drenthe (via het IPO) aan de provincie Zeeland. Aangenomen mag worden, dat het hier om een structurele last gaat.

Aanpassing raming opbrengst MRB 2020

De huidige geraamde opbrengst van 59,1 miljoen is gebaseerd op het autobestand van 30-6-2019. Aan PS is in de begroting 2020 voorgesteld om:

1. meerjarig (overeenkomstig de handelwijze van andere provincies) geen rekening te houden met groei van het autobestand. De groei die er wel zou zijn, wordt verondersteld “weg te lopen” in de groei van de elektrische auto’s die vrijgesteld zijn van motorrijtuigenbelasting.
2. Bij het opstellen van de begroting 2021 de meerjarige raming te actualiseren op basis van het actuele autobestand (per 30 juni 2020).

Samenstelling autobestand 2017-2020

	31-12-2017	30-6-2018	31-12-2018	30-6-2019	31-12-2019
Bruto totaal auto's	261.297	263.722	265.556	267.718	269.880
Elektro auto's 0 %	270	335	449	602	867
Auto's in 25% tarief	2.859	5.024	3.188	5.092	3.328
Auto's in 50% tarief	910	956	1.046	1.165	1.297
Auto's in 0% tarief	18.259	16.828	18.751	16.487	19.169
Netto belast	239.261	242.318	242.401	245.068	245.407
Stijging			1,013		1,012

Op basis van de 5 laatste halfjaarcijfers van het autobestand in Drenthe is te concluderen dat het netto autobestand per jaar met ca 1,2 % per jaar stijgt. Als die verwachte groei in de prognose wordt verwerkt in het rekenmodel kan de raming met € 500.000 worden opgehoogd. Daarbij sluiten we dan nog steeds aan bij de landelijke praktijk.

Aandeelhouderslening Enexis Holding N.V.

Naar aanleiding van een verzoek vanuit Enexis Holding N.V. stellen wij aan uw Staten via een afzonderlijk voorstel voor, een (hybride, converteerbare) aandeelhouderslening voor een bedrag tussen de € 11,9 en 15,7 miljoen aan Enexis te strekken. De rentevergoeding op deze lening wordt nog definitief vastgelegd, maar onze voorzichtige prognose is dat deze tussen de 2,0 en 2,5% zal bedragen en voor 10 jaar wordt overeengekomen (tenzij de conversie naar aandelen binnen die periode wordt ingeroepen). De ingangsdatum van de lening is bij voorkeur eind juli 2020. Uitgaande van een lening van € 11,9 miljoen euro en een rentetarief van 2,0% bedraagt de extra renteopbrengst in 2020 ca. € 100.000,-- en in de jaren daarna ca. € 240.000,--. Vooralsnog gaan wij uit van deze variant. De vrije ruimte wordt als gevolg van extra rente-inkomsten uit de lening aan Enexis Holding N.V. met ingang van 2021 structureel ongeveer € 240.000,-- hoger.

Inzet stelpost herstel indexatie inkoopbudgetten

Als onderdeel van het dekkingsplan voor de Voorjaarsnota 2020 vinden wij het op basis van historische gegevens verantwoord om de indexerings van inkoopbudgetten voor de jaarschijf 2021 niet toe te kennen en de vrijval die daardoor ontstaat in te zetten als dekking.

1. Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen

De Corona-crisis maakt zichtbaar dat in Drenthe meer dan ooit verbinding belangrijk is. Daarbij wordt ook duidelijk dat deze crisis het beste van de Drent naar boven haalt: van creatieve ideeën, tot hulp geven met elkaar en aan elkaar door inwoners, bedrijven, medeoverheden, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. Onze inzet is om deze initiatieven uit de samenleving ruimte te geven, te verbinden en te ondersteunen. Nauwe contacten met het Rijk en met de verschillende samenwerkingspartners zijn hierbij van wezenlijk belang.

Meer dan ooit staan de mensen in onze provincie centraal en kunnen en moeten we ons inzetten op samenwerking en verbinding met onze gemeenten, waterschappen, ministeries en partners. Samen met de Drenten zoeken naar een goede balans voor een andere invulling van onze samenleving.

Inzet Europa

In Europees verband werken wij samen met verschillende partners aan maatschappelijke opgaven, bijvoorbeeld op het gebied van innovatie, duurzame energie (w.o. waterstof) en mobiliteit. Wij onderhouden en versterken onze positie in bestaande netwerken als het Comité van de Regio's en Huis van de Nederlandse Provincies (HNP).

In de huidige programmaperiode heeft Drenthe op basis van de ingestelde Europese cofinancieringsreserve kunnen voldoen aan de vereiste van provinciale cofinanciering voor Europese programma's als zoals GLB/POP, Leader, EFRO en Interreg. Voor een uiteenzetting hierover verwijzen wij naar de Voortgangsrapportage Europa 2019.

Door de recente ontwikkelingen en de vertraging van de Europese begroting is momenteel onvoldoende zicht op de nieuwe Europese programmaperiode. Ook is er nog onduidelijkheid over vertraging of uitloop van de huidige Europese programma's. Wij verwachten aan het einde van dit jaar daar meer zicht op te hebben en komen dan met een voorstel.

Financieel toezicht

De provincie is verantwoordelijk voor het uitvoeren van het financieel toezicht. Onder dit toezicht vallen de twaalf Drentse gemeenten en tien (aantallen wisselen door oprichting of opheffing) gemeenschappelijke regelingen. Het financieel toezicht is momenteel gebaseerd op begrotingsinformatie waarbij m.b.v. een Excel-model gegevens worden vastgelegd en geanalyseerd. De provincie Zuid-Holland heeft een applicatie ontwikkeld om conform het normenkader de gegevens te registreren en de ratio's te genereren. De provincie Zuid-Holland is bereid om kosteloos de applicatie ter beschikking te stellen aan andere provincies, zonder verrekening van ontwikkelingskosten; wel moeten de provincies licentiekosten en eenmalige set-up kosten betalen. Dit sluit goed aan bij de ontwikkeling, dat een groot aantal provincies op dit moment deelname verkent om uniformiteit te vergroten, een afspraak uit het IBP Kwaliteit Openbaar Bestuur.

Digitaliseren besluitvormingsproces (GS-PS-stukkenstroom)

De besluitvorming van GS wordt nog steeds analoog vastgelegd en gearchiveerd. De verspreiding van documenten is wel digitaal. Dit is niet meer efficiënt en past ook niet meer bij deze tijd. Tegelijkertijd is het mogelijk om het besluitvormingsproces te digitaliseren tot een soepel lopend proces dat archiefwaardig is waarbij in de inrichting rekening is gehouden met de Wet openbaarheid van bestuur en de Wet open overheid.

CRM-Relatiebeheer

Door in de provincie alle contactgegevens en contactmomenten centraal vast te leggen en te beheren kunnen we efficiënt, klantgericht, integraal en professioneel contacten onderhouden met alle relaties die wij als provincie hebben. Om het relatiebeheer in te richten is extra inzet nodig om het systeem in te richten, gegevens te uniformeren en in te voeren en om training te verzorgen, hiervoor vragen wij incidentele middelen beschikbaar te stellen.

Huisnet

Huisnet is verouderd en moet worden aangepast aan de eisen des tijds. Dit betreft een integratie met de nieuwe digitale werkplek 2020 en Office 365. Informatiebronnen moeten met elkaar verbonden worden op een slimme manier. Het is nog niet duidelijk wat de rol en positie van het huidige intranetplatform in de nieuwe situatie gaat worden. Dit wordt de komende tijd bekeken.

2. Stad en Platteland: ruimte bieden en richting geven

Omgevingsvisie Drenthe - Realisatie Nationale Parken Nieuwe Stijl

Met het vaststellen van de Omgevingsvisie Drenthe (2018) hebben uw Staten ingestemd met het gebiedsgericht inzetten op twee Nationale Parken Nieuwe Stijl (NPNS) in Drenthe: Zuidwest Drenthe (Dwingelderveld + Drents-Friese Wold + Holtingerveld) en Drentsche Aa. De Nationale Parken hebben bijzondere natuur en kernkwaliteiten. We werken aan de robuustheid hiervan en het behoud van de kernkwaliteiten die hier samen komen. Een aantrekkelijk landschap vormt de basis voor de vrijetijdseconomie. Meer dan 20% van de banen in deze regio's is verbonden met de toeristische sector. We zetten in op het verder positioneren van deze twee Nationale Parken Nieuwe Stijl. Met de bezuinigingen bij de decentralisatie natuur zijn met name de toeslagen voor recreatieve voorzieningen verdwenen. Nationale Parken zijn belangrijk voor toerisme. Om de recreatieve voorzieningen op niveau te houden, zijn extra investeringen nodig.

Door het ministerie van LNV wordt in 2020/2021/2022 éénmalig een bedrag van € 6 mln. beschikbaar gesteld (zie Kamerbrief d.d. 26 juli 2019) voor de transitie naar Nationale Parken Nieuwe Stijl, onder voorwaarde dat provincies/gebieden eenzelfde bedrag cofinanciering bijdragen. De cofinanciering moet uit nieuw geld bestaan, zodat ook echt sprake is van een kwaliteitsimpuls. Globaal zal een bedrag van maximaal € 400.000,-- per NPNS beschikbaar komen. Als provincie Drenthe kunnen we maximaal € 800.000,-- uit deze regeling halen. Wij zijn dus op zoek naar extra financiën voor zowel de geformuleerde provinciale doelen (Omgevingsvisie) alsook voor cofinanciering van het geld van het ministerie LNV.

Daarom wordt nu een verhoging voorgesteld van het budget Nationale Parken in de provinciale begroting met in totaal € 800.000,--, te verdelen over de komende vier jaar met ingang van 2021. Daarbij wordt opgemerkt, dat de budgetten voor de Nationale Parken tot dusverre niet waren geïndexeerd; voorgesteld wordt, dat voortaan wel te doen.

Drentse aanpak Stikstof

Als gevolg van de uitspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 kan het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet langer worden gebruikt voor toestemmingverlening van activiteiten die stikstofemissie veroorzaken in (de buurt van) kwetsbare Natura 2000-gebieden. Deze uitspraak heeft ertoe geleid dat veel vergunningprocedures en daarmee (economische) ontwikkelingen stil zijn komen te liggen.

Drenthe werkt aan een goede balans tussen economische ontwikkelruimte en het behoud van de natuur. Een balans die bijdraagt aan natuurherstel en tegelijkertijd de ruimte schept voor een toekomstgerichte landbouw en een duurzaam verdienvermogen voor de Drentse industrie, het MKB en de vrijetijdsector.

De opgave waar we voor staan is om economische ontwikkelingen binnen Drenthe blijvend mogelijk te maken terwijl we tegelijkertijd werken aan het behalen van onze instandhoudingsdoelen voor de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Voor het faciliteren van maatschappelijke en economische activiteiten moeten we op landelijk en provinciaal niveau samenwerken aan een aantoonbaar dalende stikstofdepositie op de gevoelige Natura 2000-gebieden. Dit creëert tegelijkertijd kansen voor de ontwikkeling en verduurzaming van de landbouwsector, ruimte voor de woningbouw, de aanleg van infrastructuur en faciliteert ontwikkelingen voor het MKB en de industrie.

Om de economische ontwikkelingen weer mogelijk te maken moeten we de vergunningverlenende capaciteit op orde brengen. We willen er klaar voor zijn wanneer na de huidige Coronacrisis het bedrijfsleven de draad weer kan oppakken en uitvoering geven aan de ambities van het Coalitieakkoord. We willen de kansen die ondernemers zien en oppakken niet in de weg staan, maar hen daarin, waar mogelijk, faciliteren. Daarvoor is het noodzakelijk voldoende capaciteit te hebben om de grote vraag van vergunningen binnen wettelijk gestelde, maar ook gewenste termijnen te kunnen afhandelen.

En we zetten met onze bestuurlijke en maatschappelijke partners uit de vele betrokken sectoren samen de schouders eronder een bij Drenthe passende gebiedsgerichte aanpak: samen en pragmatisch.

Voor het uitvoeren van de wettelijke taken en nieuwe regelingen/instrumenten, het deelnemen aan de interbestuurlijke samenwerking en het starten met de analyse van de gebieden voor de gebiedsgerichte aanpak zijn extra menskracht en middelen nodig, bovenop de uitvoering door de bestaande organisatie. Deze actualisatie betreft de periode van inzet op de korte termijn (2020-2021). Voor de volgende fasen van de aanpak (vanaf 2022) worden de benodigde middelen en de dekking daarvoor nog onderzocht. Afhankelijk van de maatregelen van het Rijk en de beschikbare middelen van het Rijk zal opnieuw de benodigde capaciteit en middelen in beeld worden gebracht. Voor de dekking van de extra kosten voor de aanpak van de stikstofproblematiek wordt allereerst gekeken naar personele middelen. Daarbij worden personele kosten zo veel mogelijk ook gedekt met inzet van personele budgetten. Daarnaast zijn er naar verwachting extra legesopbrengsten.

Klimaatadaptatie

De gevolgen van de verandering van het klimaat zijn nu merkbaar en wij verwachten dat de risico's en consequenties in de nabije toekomst steeds groter zullen worden. Wij zien het als onze rol om deze opgave te koppelen aan de maatregelen die nu nodig zijn. Hiervoor willen wij onze inspanning op de volgende onderdelen intensiveren:

- De plannen van gemeenten en waterschappen in het stedelijk gebied te verbinden aan de opgave in het landelijk gebied. Denk aan waterberging in de stadrand, bereikbaarheid en de betekenis van het landelijke gebied voor het ontvluchten van de hete, droge stad.
- De opgave voor klimaatadaptatie koppelen aan de uitvoering van programma's die nu spelen (zogenaamde crossovers) zoals realisatie van het Natuur Netwerk Nederland, aanplant klimaatbossen en verhogen organisch stofgehalte van de bodem, aanleg zonneparken
- Klimaatadaptief maken van ons eigen vastgoed zodat cruciale installaties blijven functioneren bij extreme hitte of overstromingen.
- Onderzoeken hoe we kunnen omgaan met onze veengronden in relatie tot bodemdaling en veenoxidatie (CO₂ emissie).

Ons voornemen betekent een procesmatige intensivering van onze inspanning in het waterdomein, naast de activiteiten die we doen voor het verbeteren van de waterkwaliteit in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water en het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, de bescherming van ons grondwater voor de drinkwatervoorziening en de zoektocht naar Strategische grondwatervoorraden voor de toekomst. Wij verwachten daarvoor € 100.000,-- in te moeten zetten voor bijdragen aan klimaatadaptatie en de realisatie van zogenoemde crossovers en € 100.000,-- voor bijdragen aan maatregelen in veengronden (bodemdaling en experimenten met andere vormen van landbouw in veengebieden).

Cofinanciering LEADER-transitie 2021 en 2022

Vanwege o.a. Brexit zal een volgend POP-programma niet eerder starten dan 2023. In 2021/2022 is daarom sprake van een transitieperiode rondom POP3 en zodoende ook LEADER. Voor de continuering van het LEADER-programma is het van belang deze transitieperiode ook verder invulling te geven. Het ligt in de lijn van de verwachting dat er € 1.300.000,- Europese (LEADER) subsidie voor 2021 en 2022 (€ 650.000,- per jaar) naar Drenthe komt. Om dit als LEADER-subsidie weg te kunnen zetten is eenzelfde bedrag qua cofinanciering noodzakelijk. Dit bedrag kan voor de helft worden gedekt uit bestaande middelen. Voor de andere helft wordt een beroep gedaan op de vrije ruimte. LEADER heeft afgelopen jaren laten zien dat er bottom-up zinvolle projecten tot stand zijn gekomen, die bijdragen aan de lokale (vrijtijds)economie en daarnaast ook van groot belang zijn voor de leefbaarheid.

3. Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten

Momenteel wordt onze economie hard getroffen door de gevolgen van de coronacrisis. Corona heeft ertoe geleid dat wereldwijd en daarmee ook in onze provincie de economische groei abrupt tot stilstand is gekomen. Via onze acties proberen we bij te dragen aan economisch herstel.

Regionale economie en werkgelegenheid blijven ook in 2021 en verder een topprioriteit binnen het Drentse beleid. Wij willen een economische impuls geven aan Drenthe en toekomstbestendige en duurzame banen scheppen.

Op basis van het Coalitieakkoord 'Drenthe, mooi voor elkaar!' is een nieuwe Economische Koers opgesteld voor de periode 2020-2023. Samen met onze stakeholders gaan we voor een 'sterke, slimme en groene economie met impact'. Ook wordt ingespeeld op steeds verdergaande ontwikkelingen die van invloed zijn op de Drentse economie, zoals digitalisering en vergroening. Dit biedt kansen voor het Drentse bedrijfsleven. We zetten in op thema's en sectoren waar we sterk in zijn en/of massa hebben: chemie, (maak)industrie en agribusiness. Daarnaast hebben we aandacht voor groeibriljanten: health & life sciences, logistiek en vrijetijdseconomie.

Innovatie en het MKB

Het overgrote deel van de Drentse economie en innovatie komt tot stand via ondernemers uit het MKB. Wij bieden bedrijven een goede ondersteuningsstructuur, o.a. via het programma 'Ik Ben Drents Ondernemer' (IBDO) en OndernemersFabriek Drenthe (OFD). Ook participeren we in het programma Kennispoort Drenthe (KPD). Deze ondernemersdienstverlening in zullen we integreren en we werken toe naar één programma.

Circulariteit en biobased economy.

Op provinciale schaal werken wij intensief verder aan de uitvoering van onze Roadmap Circulair Drenthe 2030. Bij het aanjagen van de circulaire economie maken we gebruik van ons platform NICE. Eén van de grote initiatieven is het project Drenthe Woont Circulair (www.drenthewoontcirculair.nl). Verder geven we samen met de Drentse gemeenten uitvoering aan onze ambities om circulair in te kopen en aan te besteden. Op Noordelijke schaal hebben de drie provincies de afspraak gemaakt meer te gaan samenwerken op gebied van de circulaire economie. Ook binnen de chemiesector en afvalverwerking speelt circulariteit een steeds grotere rol. We stimuleren actief de projectontwikkeling op het vlak van chemische en mechanische recycling o.a. binnen het samenwerkingsverband Chemport Europe. In Europa brengen we vooral onze lobby-invloed in via het Europese netwerk van chemieregio's (ECRN), waarvan wij sinds kort lid zijn. In Emmen werken we aan de ontwikkeling van een Chemie Campus en de Universiteit van het Noorden.

De ontwikkelingen op het gebied van waterstof en in het bijzonder de GZI Next in Emmen bieden kansen voor de economie van de toekomst en tevens het in stand houden van de werkgelegenheid in deze regio.

Subsidie NOM

Van 2015 tot en met 2019 hebben wij jaarlijks subsidie verleend aan de NOM en de clusterorganisaties. In 2019 hebben wij besloten om de clusterorganisaties niet meer structureel te subsidiëren. De NOM is bezig met het opstellen van een meerjarenplan 2021-2024 (2020 wordt gezien als een overgangsjaar). In de loop van 2020 zal dit meerjarenplan met bijbehorende vraag om budget worden voorgelegd aan uw Staten.

Het nu gevraagde bedrag ad € 650.000,-- is nog een schatting. Voorheen verstrekte de provincie €

408.333,33 subsidie jaarlijks, maar werd een jaarlijks tekort van het Ontwikkelbedrijf van de NOM opgevangen door een afzonderlijk budget bij de provincie (volgens afspraak voortkomend uit de aandelenaankoop door de drie Noordelijke provincies). Dit afzonderlijke budget is eind 2020 uitgeput. Vanaf 2021 stellen we daarom een structurele verhoging van het subsidie aan de NOM voor van € 242.000,- per jaar, zodat de NOM een sluitende begroting kan presenteren.

Arbeidsmarkt en Onderwijs

Met de oprichting van de Scholingsalliantie Noord is de afgelopen maanden een belangrijke stap gezet om Leven Lang Ontwikkelingen in Drenthe en Noord-Nederland te versterken. Dat is nodig omdat de arbeidsmarkt sterk in beweging is.

De Coronacrisis vraagt bij uitstek om een wendbare en weerbare beroepsbevolking die zijn/haar kennis en expertise op peil houdt en versterkt en die in staat is om de beweging naar andere banen of sectoren te maken. Tegelijkertijd weten we uit de vorige crisis dat scholingsinvesteringen vooral ten goede komen aan zittend (en vast) personeel. Dat betekent dat we het risico lopen dat flexibele arbeidskrachten en ZZP'ers achterop raken. Het jaar 2021 staat wat betreft de Scholingsalliantie dan ook in het teken van de uitvoering. Onze acties sluiten daarbij aan op de door het bedrijfsleven geformuleerde behoeften. Innovatie vraagt een goede kennisinfrastructuur. Opleiden, aantrekken, vasthouden en optimaal benutten van het juiste talent zijn randvoorwaarden. Hoogwaardige onderwijs-, onderzoeks- en innovatie ecosystemen kunnen hierbij werken als een magneet. Een goed samenspel tussen het mbo, het hbo en het wo is hierbij belangrijk.

GIP/EDR

Sinds 2015 worden GrensinformatiePunten (GIPs) langs de Duits-Nederlandse grens bekostigd met middelen vanuit het Interreg-programma Deutschland – Nederland. In de grensregio Nederland – Nedersaksen betreft dit de GIPs van de EUREGIO in Gronau en de Eems Dollard Regio (EDR) in Bad Nieuweschans (tevens ambulante aanwezig in Emmen en Groningen). Bij deze GIPs wordt kosteloos “frontoffice dienstverlening” verleend in het kader van grensoverschrijdend wonen, werken, studeren en ondernemen. Na 2020 stopt de financiële ondersteuning vanuit het Interreg-programma. Aan Nederlandse kant is de duurzame (structurele) financiering van de GIPs vanaf 2021 geregeld op basis van financieringsconvenanten, waarbij met het Rijk is overeengekomen dat de provincie Drenthe vanaf

2021 jaarlijks een begrotingssubsidie zal verstrekken aan het GIP/EDR ter hoogte van € 126.500,--. Dit betreft een bruto-bijdrage die eveneens de bijdragen van de andere cofinancierende partijen bevat. Het betreft hier het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (€ 63.125,--), de provincie Groningen (€31.562,50) en de Arbeidsmarktregio Drenthe (€ 15.781,50). De nettobijdrage van de provincie Drenthe komt dus uit op € 15.781,50.

VAM-berg fase 2

De vrijetijdseconomie is van groot belang voor de Drentse economie. Met de ontwikkeling van de VAM-berg en de aanleg van fiets- en wandelpaden op onze Drentse berg hebben we hier een enorme impuls aan gegeven. De recreatieve ontwikkeling van de VAM-berg - fase 2 - is een landelijke publiekstrekker in wording. Een verdere uitbreiding en ontwikkeling met recreatieve infrastructuur en inrichting is daarom gewenst. Het gaat om een potentieel gebied van ca.100 ha groot. Op basis van de huidige raming wordt voorgesteld € 1.500.000,-- investeringskrediet beschikbaar te stellen. Na gereedkomen van het project in 2020, starten de afschrijvingen en het beheer in 2021. Voorgesteld wordt, de jaarlijkse afschrijvingslasten ad € 75.000,-- en de structurele kosten van het beheer ad € 22.000,-- te dekken uit de vrije ruimte.

4. Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig

Vooruitblik naar voorjaarsnota 2021

Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuw Mobiliteitsprogramma, een daarbij behorend investeringsprogramma (IVV 2021 – 2030) en een nieuw meerjaren onderhoudsprogramma (MJOP). Uitgangspunt is een integrale benadering van het gehele mobiliteitssysteem. Kaderstellend is in dit verband de financieel-administratieve wet- en regelgeving, het provinciaal financieel beleid dat momenteel wordt ontwikkeld, waaronder de inrichting van reserves en voorzieningen en het budgettaire kader van de begroting.

In de loop van 2020 zullen wij het Mobiliteitsprogramma en het MJOP aan u voorleggen. De budgettaire kaderstelling en de administratieve inrichting van de reserves en voorzieningen vindt plaats bij de Voorjaarsnota 2021.

Meer geld nodig voor groot variabel onderhoud

Vanaf 2021 wordt voor groot variabel onderhoud een structureel tekort berekend, dat oploopt naar € 1 miljoen per jaar per 2025. Om dit op te vangen, stellen wij voor om vanaf 2021 stapsgewijs de begroting met € 200.000 per jaar te verhogen. Schommelingen in variabel onderhoud worden via een reserve opgevangen. Het gaat hierbij om reparatie, vervangen van deklagen, technische installaties in kunstwerken etc. Indien uit het op te stellen MJOP blijkt dat er in de jaren tot 2025 nog extra knelpunten ontstaan, zullen we dit betrekken bij de integrale afweging in de Voorjaarsnota 2021.

Investeringsprogramma vervanging walbeschoeiingen van start

In de nota van aanbidding Begroting 2020 hebben wij de Staten geïnformeerd dat wij een investeringsprogramma ontwikkelen voor het vervangen van oude walbeschoeiingen. Het gaat om een geraamd investeringsvolume van 39 miljoen tot en met 2030. Voor de periode 2021-2024 (eerste tranche) hebben wij een aantal projecten geselecteerd op basis van urgentie. We stellen de Staten voor een investeringskrediet beschikbaar te stellen van 15 miljoen voor de eerste tranche. De aan deze investeringen verbonden kapitaallasten starten vanaf 2023 met een bedrag van € 91.000. Deze lopen daarna jaarlijks op naarmate de uitvoering van het programma vordert.

Aanpassingen knooppunt Gieten

In de Voorjaarsnota 2018 zijn de structurele lasten voor investeringen verkeer en vervoer vanaf 2021 verhoogd met 3 miljoen, bedoeld voor dekking van investeringen in de eerste tranche gedeeltelijke verdubbeling van de N34, het verbeteren van de doorstroming op knooppunt Gieten, de wegenruil met Emmen en de doorfietsroute. Bij de aanpak van het knooppunt Gieten en de gedeeltelijke verdubbeling van de N34, houden wij vast aan een plafond van € 90 miljoen, het maximale bedrag dat is gebruikt in de scenariostudies. Voor de aanpassingen van knooppunt Gieten nemen wij, vooruitlopend op het aangekondigde nieuwe mobiliteitsprogramma, vanaf 2024 een additionele kapitaallast op van € 2 mln.

Stelselwijziging

De administratie wordt gevoerd conform wet- en regelgeving en de voorschriften die daaruit voortvloeien. In dit verband kunnen wij een aantal uitgaven niet meer activeren, maar moeten deze direct ten laste van de exploitatie worden gebracht. Dit betreft onder andere beleidskosten en

subsidies aan gemeenten voor infrastructurele projecten. Met de subsidies aan gemeenten en uitgaven op wegvakken van gemeenten is in 2020 en 2021 een bedrag gemoeid van resp. € 1,5 mln. en € 5 mln. Voor overige uitgaven (proceskosten) is dit voor de jaren 2020 en 2021 resp. € 0,8 mln. en € 1,0 mln. De kapitaallasten worden als gevolg hiervan verlaagd met een bedrag van ca. € 0,1 mln. tot € 0,2 mln. per jaar.

Dit alles leidt tot administratieve mutaties die in de technische begrotingswijziging bij de Voorjaarsnota zijn verwerkt. Deze mutaties leggen geen beslag op de vrije ruimte omdat de additionele lasten op de exploitatie worden opgevangen uit de reserve Verkeer en Vervoer.

Uit het nog vast te stellen nieuw Mobiliteitsprogramma zal dit effect op investerings- en exploitatieniveau voor de langere termijn verder worden uitgewerkt.

5. Klimaat en energie: op zoek naar ruimte en draagvlak

Klimaat en Energie in 2021

Klimaat en Energie, het is een kwestie van samen doorpakken. Onze ambitie is onverminderd, dat Drenthe in 2050 energieneutraal is. Dit is niet alleen de Drentse ambitie, maar hierover hebben we in het afgelopen jaar ook in het Klimaatakkoord afspraken gemaakt.

De besteding van de eerder beschikbaar gestelde middelen is uitgewerkt in de Energietransitie-agenda met vijf speerpunten waar wij deze collegeperiode de nadruk op leggen.

Naast het voorzetten van inzet voor de gebouwde omgeving, de industrie en grootschalig hernieuwbaar, kijken we nu ook naar het Drentse energienetwerk van de toekomst en de rol van waterstof daarin.

Ook hebben we extra aandacht voor de betrokkenheid van de samenleving bij de energietransitie. Daarnaast werken we in Drenthe samen met gemeenten, waterschappen en stakeholders aan de Regionaal Energie Strategie (RES) die in 2021 vastgesteld moet worden.

In het kader van de energietransitie zien we ontwikkelingen, waarbij wij meer kunnen inzetten op bodemenergie, met name het stimuleren van warmte-koudeopslag.

Voor een verdere toelichting verwijzen wij naar de informatie die wij verstrekken in het kader van de Investeringsagenda 2019-2023.

6. Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig

Cultuurnota

De nieuwe Cultuurnota 2021-2024 'Cultuur om te delen', die nog door Provinciale Staten moet worden vastgesteld, kan niet geheel uit de bestaande begroting worden gedekt. Uitgangspunt is om de huidige financiële begrotingsomvang te continueren en daarmee een gelijkwaardige omvang van de provinciale inzet op cultuur te borgen.

In 2016 en 2018 zijn via de voorjaarsnota incidentele middelen beschikbaar gesteld voor cultuur. Voorgesteld wordt om deze bedragen gedeeltelijk structureel op te nemen in de Begroting 2021 en verder (€ 400.000,-- voor 2021 en 2022 en € 1.015.000,-- structureel vanaf 2023). Daarnaast stelt het college een aanvullende structurele verhoging van € 173.258,-- voor. Dit bedrag dient als dekking voor de voorgestelde impuls van €180.000,- bij Cultuureducatie met kwaliteit en zal worden verdubbeld door het Rijk.

Resumerend zijn er voor het realiseren van het cultuurbeleid de volgende extra middelen nodig: de jaren 2021 en 2022: € 573.258,-- per jaar; vanaf 2023: € 1.188.258,-- per jaar. De onderbouwing van deze extra middelen is te vinden in de nieuwe nog vast te stellen Cultuurnota 2021-2024 'Cultuur om te delen'.

Sociale Agenda

Drenthe is een provincie waar de mensen centraal staan. Waar alle mensen belangrijk zijn en waar we samen werken aan verbetering van de leefbaarheid. Leefbaarheid in vitale dorpen met bereikbare voorzieningen als zorg, onderwijs, sport, werk en winkels. In de sociale agenda willen we samen met onze partners en inwoners vorm en inhoud geven aan een concreet actiepakket met innovatieve projecten en experimenten met als doel te komen tot een vernieuwende en aanvullende aanpak om de leefbaarheid te vergroten. Een sociale agenda zorgt voor samenhang in de aanpak en voor effectieve netwerkcontacten met gemeenten en stakeholders.

In de voorgaande jaren is een aantal activiteiten opgezet vanuit het voormalig programma Krimp en Leefbaarheid met als doel een integrale aanpak van de leefbaarheid in Drenthe. Deze investering heeft bestaan uit de volgende activiteiten:

- Kennisontwikkeling, kennisdeling
- Ondersteuning en faciliteren van bovenlokale en –regionale samenwerking
- Stimuleren van innovaties en vernieuwing

De sociale agenda is een voortzetting op de investeringen en het opgebouwde (kennis)netwerk van de afgelopen periode. Om de incidentele investeringen in de sociale agenda (vanuit de investeringsagenda) een stevige basis te kunnen bieden voor de toekomst, is het van belang om een aantal subsidies die werden verstrekt uit het incidentele budget voor Vitaal platteland voort te zetten zoals Kennisnetwerk Krimp Noord-Nederland, CMO STAMM/ Trendbureau uitvoering uitgebreide Leefbaarheidsmonitor, RUG, Leerstoel Bevolkingsdaling € 12.000,-- (cofinanciering in NN-verband), VDG, Bijdrage coördinatie zorglandschap en CMO/ STAMM, uitvoering Beweeg- en Sportmonitor. We stellen voor om vanaf 2022 het hiervoor benodigde bedrag € 193.500,-- structureel te ramen. Verder stellen we voor om het structurele budget voor de 4 'systeem'-organisaties (Sport Drenthe, CMO STAMM, BOKD, en Zorgbelang Drenthe), op te hogen met totaal € 800.000,--, voor extra inzet voor onze Sociale Agenda. Tenslotte stellen we voor om de begroting structureel met € 180.000,-- op te hogen voor de uitvoering van verschillende moties, waar geen of onvoldoende structureel budget voor aanwezig is (o.a. Generatietoets, Vrijwilligersprijs, Toegankelijkheid, Dementievriendelijk Drenthe en Regenboogprovincie).

Verduurzaming oudbouw Drents Museum tijdens project "The First Dutch"

We stellen voor een investeringskrediet beschikbaar te stellen van € 3.000.000,-- voor verduurzaming van de oudbouw van het Drents Museum in het kader van de herinrichtingsplannen "The First Dutch". Het Drents Museum is één van onze gebouwen (en rijksmonument) waar wij als eigenaar de komende jaren voor een duurzaamheidsopgave staan. Dit moeten wij doen op basis van wet en regelgeving, landelijk beleid en hetgeen wij zelf voor staan als provincie.

De plannen voor The First Dutch (raming ca. € 8.000.000,--) worden voor een groot deel gefinancierd vanuit REP-gelden ten bedrage van € 3.000.000,-- (via gemeente Assen), loterijdonatie ten bedrage van € 750.000,-- en het Drents Museum zelf (gereserveerd). Aan de provincie (als eigenaar van het gebouw) wordt gevraagd een investering in het gebouw te plegen.

Bij afronding van het investeringsproject worden de jaarlijkse kapitaallasten vanaf het jaar volgend op het realisatiejaar ten laste van de vrije ruimte gebracht. De investering wordt jaren afgeschreven (Installaties en projectkosten 15 jaar en bouwkundig 30 jaar). Dit levert een jaarlijkse exploitatielast op van €160.000,-- voor de eerste 15 jaar, last € 40.000,-- zijn voor de overige 15 jaar. Van het Drents Museum wordt de eerste 15 jaar een bijdrage gevraagd van € 60.000,-- per jaar.

7. Middelen en mensen

Eén budget voor personeel in dienst en inhuur

Onze organisatie moet toegesneden zijn op de taken die we uitvoeren. Dat betekent deskundig, taakgericht en flexibel, met een omvang waarmee we de plannen voor deze bestuursperiode uit kunnen voeren. Dit doen we zoveel als mogelijk met personeel dat bij onszelf in loondienst is. Dat is in lijn met het rijksbeleid, beter voor de continuïteit en voordeliger. We willen daarmee flexibel en kostenbewust onze taken uitvoeren, waarbij een goede integrale afweging van middelen en mensen mogelijk is. Met het huidige meerjarenperspectief als uitgangspunt werken we toe naar één inzichtelijke loonsom waar alle personele inzet uit wordt betaald. Deze ambitie is verwoord in het coalitieakkoord en wordt met ingang van begrotingsjaar 2021 ingevoerd. Dit betekent dat budget voor inhuur – dat nu nog wordt bekostigd uit programmabudget – wordt toegevoegd aan het budget voor personeel (de beschikbare loonsom). Voor de vorming van één loonsom gelden een aantal uitgangspunten:

- Er wordt één loonsom gevormd. In deze loonsom worden alle loon/inhuur-componenten samengevoegd: de huidige loonsom voor vast personeel (circa 40 miljoen euro), de loonsom voor doelgroepen (Drent-talenten, doelgroep medewerkers, enz.) én de budgetten voor inhuur van personeel die nu nog worden bekostigd uit programmabudgetten (circa 5,6 miljoen euro). Dit betekent dat dit deel van het programmabudget (omvang nog nader vast te stellen) wordt overgeheveld naar loonbudget;
- Bij het bepalen van de noodzakelijk omvang van de loonsom worden knelpunten m.b.t. de beschikbare omvang van de loonsom betrokken, zoals de normering van het werkpakket op basis van het Cebeon Onderzoek in relatie tot taakmutaties en nieuwe opgaven zoals bijvoorbeeld de investeringsagenda, extra taken i.v.m. de stikstofproblematiek en noodzakelijke capaciteit t.b.v. ICT-innovaties.
- De beschikbare loonsom wordt op basis van de aard en omvang van het werkpakket ingezet op vaste formatie en externe inhuur. Als uitgangspunt geldt: op vast werk zit vaste formatie. Strategische PersoneelsPlanning (SPP) wordt hierbij geïntroduceerd als sturingsinstrument; De directie bepaalt jaarlijks de (wijze van) verdeling van de loonsom over de Teams en via de P&C-cyclus wordt gestuurd;
- In de Begroting 2021 wordt bovenstaande uitgewerkt.

Reparatie “weeffout” in verdeelsystematiek provinciefonds

In het verdeelmodel van het provinciefonds is door de Commissie Jansen een weeffout geconstateerd die de provincie Zeeland in het bijzonder treft. Ter reparatie van deze weeffout is de afgelopen jaren aan de provincie Zeeland door de overige provincies een compensatie verstrekt in afwachting van een meer permanente oplossing. Nu de permanente oplossing – een actualisatie van het verdeelmodel van het provinciefonds – nog op zich laat wachten wordt de tijdelijke oplossing verlengd naar de jaren 2021 en 2022.

De reparatie van de “weeffout” leidt in 2021 en 2022 tot een bijdrage van Drenthe aan de provincie Zeeland ten bedrage van € 106.665,20 jaarlijks. Aangenomen mag worden dat deze last een structureel karakter zal hebben.

8. Integrale opgaven (Regiodeals)

Inleiding

In de Regio Deals werken Rijk en regio samen aan een betere woon- en leefomgeving voor bewoners en ondernemers in de regio. Het Rijk investeert in totaal € 950 miljoen voor de maatregelen. De regio's verdubbelen dat bedrag. In sommige regio's dragen ook andere partijen bij aan de investeringen. Bijvoorbeeld het bedrijfsleven en kennisinstellingen. Drenthe is betrokken bij de regiodeals Zuid en Oost Drenthe, Natuurinclusieve Landbouw en regio Zwolle.

Regiodeal Zuid en Oost Drenthe

In de zomer van 2019 is de Regiodeal Zuid- en Oost- Drenthe vastgesteld.

De Staten hebben voor een programma van in totaal € 40 miljoen € 10 miljoen bijgedragen. In de regiodeal ZO Drenthe is een stuurgroep ingesteld bestaande uit de deelnemende gemeenten, het Rijk en de provincie.

In 2019 zijn er voor ruim € 2 miljoen aan projecten geaccordeerd. In 2020 zullen er voor ongeveer € 5 miljoen projecten aan de stuurgroep worden voorgelegd.

Provinciale Staten zullen hier gezamenlijk met de gemeenteraden over worden voorgelicht. Een aantal gemeenten hebben aangegeven naast deze (goed gewaardeerde) gezamenlijke bijeenkomsten ook voorlichting per gemeente te overwegen. In deze bijeenkomsten zouden dan de specifieke gemeentelijke aspecten aan de orde komen. Dit zou ook voor Provinciale Staten georganiseerd kunnen worden.

In de Regiodeal zijn veel middelen aan projecten toegekend voor de eerste fase. In 2021 zullen veel middelen worden ingezet voor de daaropvolgende fasen. De huidige inschatting is dat dit gaat om ongeveer € 5 tot € 7 miljoen.

Omdat de provincie Drenthe penvoerder is voor deze regiodeal worden de financiële kaders tot slot formeel door Provinciale Staten vastgesteld.

Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw

Vanuit Noord-Nederland hebben de gedeputeerden landelijk gebied, samen met de partners in de AgroAgenda Noord-Nederland, een aanbod aan het rijk gedaan voor de Regio Deal natuurinclusieve Landbouw. Een aanbod, vooral gericht om de transitie naar een duurzame landbouw, waarbij ook nog verdiend kan worden, te stimuleren. Basis voor het aanbod is het 'kwaliteitsbeeld Noord-Nederland 2030, topvoedsel uit een rijk landschap' van de AgroAgenda.

Met de regiodeal is € 20 miljoen gemoeid. De regio staat voor € 10 miljoen, evenredig verdeeld tussen de provincies Groningen, Friesland en Drenthe. De provincie Groningen is penvoerder.

Tot eind mei 2020 vindt de uitwerking van de deelprogramma's voor Drents Plateau en Veenkoloniën plaats door het opstellen van een streefbeeld met een actieplan per gebied. Ten gevolge van de coronacrisis heeft deze fase 1-2 maanden vertraging opgelopen. Vanaf juni 2020 gaan we in de gebieden aan het werk. De Regio Deal kent een looptijd tot en met 2022/2023.

Door een gerichte inzet op de bedrijven op het Drents Plateau en in de Veenkoloniën is de ambitie dat de rendabele Drentse veehouderij- en akkerbouwbedrijven in 2030 behoren tot de koplopers in Nederland wat betreft de kringlooplandbouw en het leveren van een bijdrage aan herstel en verbetering van de biodiversiteit en landschapskwaliteit.

In de Veenkoloniën zullen eerst verkenningen/experimenten uitgevoerd worden, alvorens gewerkt kan worden met een individuele benadering van de akkerbouwers. In de Veenkoloniën is nu al een Biodiversiteitsmonitor voor de akkerbouw in ontwikkeling, als instrument om grondgebruikers te belonen, stimuleren, faciliteren en waarderen voor biodiversiteitsherstel.

Voor het gebied het Drents Plateau worden het streefbeeld en actieplannen op basis van de 8 doelen uit de Agenda Boer, burger en biodiversiteit uitgewerkt samen met de gebiedspartners van de Agenda.

Regiodeal Zwolle

In het voorjaar van 2020 is door het Rijk aangekondigd de Regiodeal van de Regio Zwolle te willen ondersteunen. Ook het bedrijfsleven, de provincie en de gemeenten dragen hierna bij. De Drentse gemeenten Westerveld, Meppel en De Wolden maken onderdeel uit van de (Arbeidsmarkt)Regio Zwolle en nemen daarom inhoudelijk en financieel deel aan de deze Regiodeal. Deze kent een aantal lijnen waaronder de versterking van het Human Capital. Dit is tevens een opgave die wij als provincie Drenthe hoog op de beleidsagenda hebben staan. Juist in tijden van Corona, waar veel werknemers en werkgevers in onzekerheid over de toekomst verkeren. Wij hebben daarom het voornemen om de bijdragen van de Drentse gemeenten op het onderdeel Human Capital te matchen met een bijdrage van € 0,7 mln. Daarmee volgen wij ook de lijn van de provincie Overijssel die in 2019 de toezegging heeft gedaan om onze eigen Regiodeal Zuid en Oost Drenthe te steunen.

9. Investeringsagenda 2019-2023

De Investeringsagenda is in de vorige bestuursperiode een goed instrument gebleken om de Drentse economie te versterken. Om die reden is in het coalitieakkoord afgesproken een nieuwe Investeringsagenda te maken. In de Begroting 2020 is daarvoor 50 miljoen euro gereserveerd en samen met Provinciale Staten is in de wintermaanden de Investeringsagenda 2020-2023 opgesteld. Vanwege de coronacrisis is de besluitvorming in eerste instantie van april uitgesteld naar 1 juli.

We stellen Provinciale Staten voor om de Investeringsagenda 2020-2023 gelijktijdig met de Begroting 2021 vast te stellen. Dat geeft de gelegenheid om de middelen die beschikbaar zijn binnen de voorgenomen voorstellen ook zo goed mogelijk in het licht van corona te kunnen inzetten.

In financieel opzicht onderscheiden we drie fasen bij de steun die we bieden voor het opvangen van de gevolgen van de coronacrisis. De eerste fase met directe noodsteun op korte termijn, de tweede fase met steun tot het einde van dit jaar en de derde fase, de lange termijn vanaf komend jaar. De Investeringsagenda betrekken we met name bij de laatste fase.

In een aantal gevallen hebben we al wel op korte termijn middelen nodig uit de reserves die zijn ingesteld voor de “oude” en de “nieuwe” investeringsagenda. Bijvoorbeeld voor het matchen van de noodsteun van het Rijk voor grote musea en podia (€ 550.000,-- “oud”) en voor het verlenen van steun aan kleine musea in Drenthe (€ 500.000,-- “nieuw”). Ook is ‘werkkapitaal’ nodig om een begin te maken met het uitvoeren van het werkplan van de Sociale Agenda (€ 1.000.000,-- “nieuw”). Voor het beschikbaar stellen van deze middelen leggen we een aparte begrotingswijziging voor aan Provinciale Staten. Vanuit de wetenschap dat bijzondere omstandigheden soms ook om bijzondere inzet vragen, verwachten we dat het niet ondenkbaar is dat we ook in de komende maanden op een soortgelijke manier een beroep zullen doen op de flexibiliteit van Provinciale Staten.

Daar waar mogelijk zoeken we ook naar andere oplossingen. Zo financieren we de onderzoeken naar de spoorverbinding Emmen-Rheine voorlopig uit onderzoeksbudget Verkeer & Vervoer en zullen we het voorstel om dit te financieren vanuit de Reserve Investeringsagenda na de vaststelling van de Investeringsagenda opnieuw aan u voorleggen.

Een administratieve consequentie van het uitstellen van de besluitvorming over Investeringsagenda is dat we de ‘oude’ en de ‘nieuwe’ investeringsagenda nu nog niet in elkaar kunnen schuiven in programma 9, zoals in de Begroting 2020 is aangekondigd. De samenvoeging van de middelen zal immers pas na de vaststelling van de Begroting 2021 zijn beslag kunnen krijgen.

Voorjaarsnota 2020
(4^e Wijziging van de begroting 2020)

01. Mutaties vrije bestedingsruimte

	2020	2021	2022	2023	2024
Vrije bestedingsruimte voor wijziging	3.575.105	1.425.379	4.612.798	12.483.585	10.254.236
01. Bijstelling opbrengst opcenten MRB	0	500.000	500.000	500.000	500.000
02. Reparatie "weeffout" in verdeelsystematiek provinciefonds	0	-106.665	-106.665	-106.665	-106.665
03. Nieuwe rentebaten aandeelhouderslening Enexis Holding NV	100.000	240.000	240.000	240.000	240.000
04. Financieel toezicht	-15.750	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000
05. Digitaliseren besluitvormingsproces (GS/PS-stukkenstroom)	-50.000	0	0	0	0
06. CRM relatiebeheer	0	-55.000	0	0	0
07. Huisnet	0	-50.000	0	0	0
08. Verhoging bijdrage en indexering Nationale Parken	0	-14.800	-29.896	-45.294	-61.000
09. Drentse aanpak stikstof	-185.000	-240.000	-240.000	-240.000	-240.000
10. Procesgeld Klimaatadaptie	0	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000
11. Cofinanciering LEADER transitie 2021 en 2022	0	-325.000	-325.000	0	0
12. Subsidie NOM	0	-242.000	-242.000	-242.000	-242.000
13. Structurele bijdrage Grens InformatiePunt Eems Dollard Regio	0	-15.782	-15.782	-15.782	-15.782
14. N34 / Knooppunt Gieten kapitaallasten	0	0	0	0	-2.000.000
15. Tekort op groot variabel onderhoud en dagelijks beheer	0	-200.000	-400.000	-600.000	-800.000
16. Afschrijvingen Investeringsprogramma Oeverbeschoeiingen	0	0	0	-90.999	-190.088
17. VAM-berg fase 2	0	-97.000	-97.000	-97.000	-97.000
18. Nieuwe Cultuurnota 2021-2024	0	-573.258	-573.258	-1.188.258	-1.188.258
19. Sociale agenda	-490.000	-980.000	-1.173.500	-1.173.500	-1.173.500
20. Verduurzaming oudbouw Drents Museum	0	0	-100.000	-100.000	-100.000
21. Inzet Stelpost herstel indexatie inkoopbudgetten 2021	0	940.076	0	0	0
Totaal mutaties vrije bestedingsruimte	-640.750	-1.428.429	-2.772.101	-3.368.498	-5.683.293
Vrije bestedingsruimte na wijziging	2.934.355	-3.050	1.840.697	9.115.087	4.570.943

01. Bijstelling opbrengst opcenten MRB

De huidige geraamde opbrengst van € 59,1 miljoen is gebaseerd op het autobestand van 30-6-2019. Aan uw Staten is in de begroting 2020 voorgesteld om meerjarig (overeenkomstig de handelwijze van andere provincies) geen rekening te houden met groei van het autobestand. De groei die er wel zou zijn, wordt verondersteld "weg te lopen" in de groei van de elektro auto's die vrijgesteld zijn van MRB. Daarnaast is besloten, bij het opstellen van de begroting 2021 de meerjarige raming te actualiseren op basis van het actuele autobestand (per 30 juni 2020).

Op basis van de 5 laatste halfjaarcijfers van het autobestand in Drenthe is te concluderen dat het netto autobestand per jaar met ca 1,2 % per jaar stijgt. Als die verwachte groei in de prognose wordt verwerkt in het rekenmodel kan de raming met € 500.000 naar boven worden bijgesteld.

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Baten	S	Opcenten MRB	0	-500.000	-500.000	-500.000	-500.000
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	S	Onvoorzien/stelpost	0	500.000	500.000	500.000	500.000
TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING					0	0	0	0	0

02. Reparatie "weeffout" in verdeelsystematiek provinciefonds

In het voordeelmodel van het provinciefonds is door de Commissie Jansen een weeffout geconstateerd die de provincie Zeeland in het bijzonder treft. Ter reparatie van deze weeffout is de afgelopen jaren aan de provincie Zeeland door de overige provincies een compensatie verstrekt in afwachting van een meer permanente oplossing. Nu de permanente oplossing – een actualisatie van het verdeelmodel van het provinciefonds – nog op zich laat wachten wordt de tijdelijke oplossing tot nader order verlengd.

De reparatie van de "weeffout" leidt in tot een bijdrage van Drenthe aan de provincie Zeeland ten bedrage van € 106.665,-- jaarlijks.

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	S	Subsidie	0	106.665	106.665	106.665	106.665
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	S	Onvoorzien/stelpost	0	-106.665	-106.665	-106.665	-106.665
TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING					0	0	0	0	0

03. Nieuwe rentebaten aandeelhouderslening Enexis Holding NV

Wij hebben het voornemen om een (hybride, converteerbare) aandeelhouderslening voor een bedrag tussen de € 11,9 en 15,7 miljoen aan Enexis te strekken. Dit voorstel zal gelijktijdig met deze voorjaarsnota aan u worden voorgelegd.

De rentevergoeding op deze lening wordt nog definitief vastgelegd, maar onze voorzichtige prognose is dat deze tussen de 2,0 en 2,5% zal bedragen en voor 10 jaar wordt overeengekomen (tenzij de conversie naar aandelen binnen die periode wordt ingeroepen).

De ingangsdatum van de lening is eind juli 2020.

Uitgaande van een lening van € 11,9 miljoen euro en een rentetarief van 2,0% bedraagt de renteopbrengst in 2020 ca. € 100.000,-- en in de jaren daarna ca. € 240.000,--. Bij een lening van € 15,7 miljoen zal de renteopbrengst in 2020 ca. € 130.000,-- en in 2021 en daarna ca. € 315.000,-- bedragen.

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Baten	S	Opbr. rente	-100.000	-240.000	-240.000	-240.000	-240.000
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	S	Onvoorzien/stelpost	100.000	240.000	240.000	240.000	240.000
TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING					0	0	0	0	0

04. Financieel toezicht

In de huidige situatie van het financieel toezicht is de provincie verantwoordelijk voor het uitvoeren van het financieel toezicht. Onder dit toezicht vallen de 12 Drentse gemeenten en 10 (aantallen wisselen door oprichting of opheffing) gemeenschappelijke regelingen. Het financieel toezicht is gebaseerd op begrotingsinformatie waarbij m.b.v. een Excel-model gegevens worden vastgelegd en geanalyseerd.

De provincie Zuid-Holland heeft een applicatie ontwikkeld om conform het normenkader de gegevens te registreren en de ratio's te genereren. De provincie Zuid-Holland is bereid om kosteloos de applicatie ter beschikking te stellen aan andere provincies, zonder verrekening van ontwikkelingskosten; wel moeten de provincies licentiekosten en eenmalige set-up kosten betalen. Dit sluit goed aan bij de ontwikkeling, dat een groot aantal provincies op dit moment deelname verkent om uniformiteit te vergroten, een afspraak uit het IBP Kwaliteit Openbaar Bestuur.

Programma: 1: Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
1.4 Versterking kwaliteit eigen openbaar bestuur	1.4.01 Rechtmatige, heldere en transparante besluitvorming	Lasten	I	Inkoop	6.750	0	0	0	0
1.4 Versterking kwaliteit eigen openbaar bestuur	1.4.01 Rechtmatige, heldere en transparante besluitvorming	Lasten	S	Inkoop	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000
Programma: 7: Middelen en mensen									
Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	S	Onvoorzien/stelpost	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	I	Onvoorzien/stelpost	-6.750	0	0	0	0
TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING					0	0	0	0	0

05. Digitaliseren besluitvormingsproces (GS/PS-stukkenstroom)

De huidige GS-PS stukkenstroom is nog steeds analoog met de bekende 'mapjes'. De verspreiding van documenten is wel digitaal maar is niet meer efficiënt en past ook niet meer bij deze tijd door de ingezette ontwikkelingen op het gebied van digitalisering. Door digitalisering van de GS-PS stukkenstroom krijgen we een soepel lopend, gebruiksvriendelijk proces wat archiefwaardig en Wob-proof is. Daarnaast zal het aansluiten bij de Wet open overheid en door integrale afstemming worden 'zekerheden' (afstemming financieel, juridisch, etc.) ingebouwd. Verder zorgt het voor digitale parafering en zijn rollen helder beschreven.

Programma: 1: Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
1.4 Versterking kwaliteit eigen openbaar bestuur	1.4.01 Rechtmatige, heldere en transparante besluitvorming	Lasten	I	Inkoop	50.000	0	0	0	0

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	I	Onvoorzien/stelpost	-50.000	0	0	0	0

TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING					0	0	0	0	0
-----------------------------------	--	--	--	--	----------	----------	----------	----------	----------

06. CRM relatiebeheer

Door in de provincie alle contactgegevens en contactmomenten centraal vast te leggen en te beheren kunnen we efficiënt, klantgericht, integraal en professioneel contacten onderhouden met alle relaties die wij als provincie hebben. Om het relatiebeheer in te richten is extra inzet nodig om het systeem in te richten, gegevens te uniformeren en in te voeren en om training te verzorgen, hiervoor vragen wij incidentele middelen beschikbaar te stellen.

Programma: 1: Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
1.5 Verbinding met de Drentse samenleving	1.5.03 Door vraaggerichte dienstverlening voorzien in de klantbehoefte (gehoord worden)	Lasten	I	Inkoop	0	55.000	0	0	0

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	I	Onvoorzien/stelpost	0	-55.000	0	0	0

TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING					0	0	0	0	0
-----------------------------------	--	--	--	--	----------	----------	----------	----------	----------

07. Huisnet

Huisnet is verouderd en moet worden aangepast aan de eisen des tijds. Dit betreft een integratie met de nieuwe digitale werkplek 2020 en Office 365. Informatiebronnen moeten met elkaar verbonden worden op een slimme manier. Het is nog niet duidelijk wat de rol en positie van het huidige intranetplatform in de nieuwe situatie gaat worden. Dit wordt de komende tijd bekeken.

Programma: 1: Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
1.5 Verbinding met de Drentse samenleving	1.5.02 Stimuleren van contact met en betrokkenheid van maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners bij het ontwikkelen van beleid op onderwerpen die in de samenleving leven	Lasten	I	Inkoop	0	50.000	0	0	0

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	I	Onvoorzien/stelpost	0	-50.000	0	0	0

TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING					0	0	0	0	0
-----------------------------------	--	--	--	--	----------	----------	----------	----------	----------

08. Verhoging bijdrage en indexering Nationale Parken

Realisatie Nationale Parken Nieuwe Stijl

Met het vaststellen van de Omgevingsvisie Drenthe (2018) heeft u ingestemd met het gebiedsgericht inzetten op twee Nationale Parken Nieuwe Stijl (NPNS) in Drenthe: Zuidwest Drenthe (Dwingelderveld + Drents-Friese Wold + Holtlingerveld) en Drentsche Aa. Door het ministerie LNV wordt in 2020/2021/2022 éénmalig een bedrag van € 6 mln. beschikbaar gesteld (zie Kamerbrief d.d. 26 juli 2019) voor de transitie naar Nationale Parken Nieuwe Stijl, onder voorwaarde dat provincies/gebieden eenzelfde bedrag voor cofinanciering bijdragen. Globaal zal een bedrag van maximaal € 400.000,- per NPNS beschikbaar komen: € 800.000,- voor Drenthe. Wij zijn dus op zoek naar extra financiën voor zowel de geformuleerde provinciale doelen (Omgevingsvisie) alsook voor cofinanciering van het geld van het ministerie LNV.

De programmering moet nog verder worden uitgewerkt. We stellen daarom voor de bijdrage aan de Nationale Parken in 2021 eenmalig te verhogen met € 800.000,- en deze bijdrage te dekken uit de reserve Vitaal Platteland. Daarnaast stellen we voor het budget jaarlijks te indexeren en ten laste te brengen van de vrije ruimte.

Programma: 2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
2.2 Natuurlijk Platteland	2.2.03 Behouden en versterken Nationale parken en Landschap	Lasten	I	Subsidie	0	800.000	0	0	0
2.2 Natuurlijk Platteland	2.2.03 Behouden en versterken Nationale parken en Landschap	Lasten	S	Subsidie	0	14.800	29.896	45.294	61.000

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.9 Inzicht geven in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen	7.9.01 Inzicht in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen	Baten	I	Bijdr. van reserves	0	-800.000	0	0	0
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	S	Onvoorzien/stelpost	0	-14.800	-29.896	-45.294	-61.000
TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING					0	0	0	0	0

09. Drentse aanpak stikstof

De noodzakelijke aanpak van de stikstofproblematiek leidt tot uitvoering van wettelijke taken en nieuwe regelingen/instrumenten, het deelnemen aan de interbestuurlijke samenwerking en het starten met de analyse van de gebieden voor de gebiedsgerichte aanpak. Daarvoor zijn extra menskracht en middelen nodig, bovenop de uitvoering door de bestaande organisatie. Deze actualisatie betreft de periode van inzet op de korte termijn (2020-2021), met een vervolg in volgende fasen van de aanpak (vanaf 2022). Afhankelijk van de maatregelen van het Rijk en de beschikbare middelen van het Rijk zal opnieuw de benodigde capaciteit en middelen in beeld worden gebracht. Voor de dekking van de extra kosten voor de aanpak van de stikstofproblematiek wordt allereerst gekeken naar personele middelen.

Daarbij worden incidentele (personele) kosten zoveel mogelijk gedekt uit incidentele middelen voor personeel. De incidentele personele kosten in 2020 (€269.000,-) worden gedekt uit de ruimte binnen de reserve POB. De incidentele proceskosten voor 2020 (€ 60.000) en de structurele personeelskosten, tezamen € 185.000 worden in 2020 gedekt uit de vrije ruimte. De incidentele kosten in 2021 (€490.000,- personeel en €60.000,- proceskosten) worden gedekt uit de resterende ruimte binnen de reserve POB (€235.000,-) en de beschikbare middelen resultaatbestemming 2019 voor personeel (€315.000,-). In de journalisering worden de incidentele kosten voor personeel voor 2021 gesaldeerd met de in de begroting beschikbare resultaatbestemming 2019 (€ 490.000 -/- € 315.000 = € 175.000). De structurele kosten bedragen in 2021 en de jaren daarna € 300.000. Omdat er ook structureel € 60.000 aan leges worden verwacht bedraagt de structurele last per saldo € 240.000. We stellen voor deze te dekken uit de vrije ruimte.

Programma: 2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
2.2 Natuurlijk Platteland	2.2.12 Uitvoering Wet natuurbescherming	Lasten	I	Inkoop	60.000	60.000	0	0	0
2.2 Natuurlijk Platteland	2.2.12 Uitvoering Wet natuurbescherming	Baten	S	Leges	0	-60.000	-60.000	-60.000	-60.000

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	S	Onvoorzien/stelpost	-185.000	-240.000	-240.000	-240.000	-240.000
7.7 Bedrijfsvoering Personele inzet	7.7.02 Inzet ondersteunend personeel	Lasten	I	Inkoop	269.000	175.000	0	0	0
7.9 Inzicht geven in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen	7.9.01 Inzicht in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen	Baten	I	Bijdr. van reserves	-269.000	-235.000	0	0	0
7.7 Bedrijfsvoering Personele inzet	7.7.01 Directe personele inzet	Lasten	S	Lonen	125.000	300.000	300.000	300.000	300.000
TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING					0	0	0	0	0

10. Procesgeld Klimaatadaptie

De gevolgen van de verandering van het klimaat zijn nu merkbaar en wij verwachten dat de risico's en consequenties in de nabije toekomst steeds groter zullen worden. Wij zien het als onze rol om deze opgave te koppelen aan de maatregelen die nu nodig zijn. Ons voornemen betekent een procesmatige intensivering van onze inspanning in het waterdomein. Dit gebeurt, naast de activiteiten die we doen voor het verbeteren van de waterkwaliteit in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water en het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, de bescherming van ons grondwater voor de drinkwatervoorziening en de zoektocht naar Strategische grondwatervoorraden voor de toekomst. Wij verwachten daarvoor € 100.000,-- in te moeten zetten voor maatregelen in veengronden (bodemdaling en experimenten met andere vormen van landbouw in veengebieden).

Programma: 2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
2.4 Zorgvuldig omgaan met water	2.4.07 De oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit voldoet aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water 2021	Lasten	S	Inkoop	0	200.000	200.000	200.000	200.000

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	S	Onvoorzien/stelpost	0	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000
TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING					0	0	0	0	0

11. Cofinanciering LEADER transitie 2021 en 2022

In 2021/2022 is sprake van een transitieperiode rondom POP3 en zodoende ook LEADER. Vanwege o.a. Brexit zal een volgend POP-programma niet eerder starten dan 2023 en derhalve is besloten tot een transitieperiode van 2 jaar, 2021 en 2022. Het ligt in de lijn van de verwachting dat er € 1.300.000,-- Europese (LEADER) subsidie voor 2021 en 2022 (€650.000,-- per jaar) naar Drenthe komt en deze vraagt eenzelfde bedrag qua cofinanciering. In onderstaande tabel is aan de batenkant naast de Europese subsidie (€650.000,-- per jaar) ook de bijdrage uit de Cofinancieringsreserve Europa (€325.000,-- per jaar) opgenomen. Het programma LEADER loopt in beide gebieden (Zuidoost en Zuidwest) heel voorspoedig en we zien kans om ook in 2021 en 2022 goede projecten te realiseren met enerzijds Europese subsidie en anderzijds cofinanciering van de overheden. Bij de projecten is expliciet aandacht voor de toegevoegde waarde van een project voor het gebied. Vrijtijdseconomie is een belangrijk thema in Zuidwest Drenthe. In Zuidoost Drenthe zal het programma meer breed ingestoken worden, zowel op economisch gebied als op leefbaarheid.

Programma: 6: Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
6.3 Sociaal Drenthe voor iedereen	6.3.01 Integrale aanpak van leefbaarheid zowel Drenthe Breed als gebiedsgericht	Lasten	I	Subsidie	0	1.300.000	1.300.000	0	0
6.3 Sociaal Drenthe voor iedereen	6.3.01 Integrale aanpak van leefbaarheid zowel Drenthe Breed als gebiedsgericht	Baten	I	Ontv.subsidies	0	-975.000	-975.000	0	0

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	I	Onvoorzien/stelpost	0	-325.000	-325.000	0	0
TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING					0	0	0	0	0

12. Subsidie NOM

Van 2015 tot en met 2019 hebben wij jaarlijks subsidie verleend aan de NOM en de clusterorganisaties. In 2019 hebben wij besloten om de clusterorganisaties niet meer structureel te subsidiëren. Business Development en Acquisitie bij de NOM zullen wel ondersteund blijven worden. De NOM is bezig met het opstellen van een meerjarenplan 2021-2024 (2020 wordt gezien als een overgangsjaar). In de loop van 2020 zal dit meerjarenplan met bijbehorende vraag om budget worden voorgelegd aan uw Staten. Het nu gevraagde bedrag ad € 650.000,- is nog een schatting. Voorheen verstrekte de provincie € 408.333,- subsidie jaarlijks, maar werd een jaarlijks tekort van het Ontwikkelbedrijf van de NOM opgevangen door een afzonderlijk budget bij de provincie (volgens afspraak voortkomend uit de aandelenaankoop door de drie Noordelijke provincies). Dit afzonderlijke budget is eind 2020 uitgeput. Vanaf 2021 stellen we daarom een structurele verhoging van het subsidiebedrag aan de NOM voor van € 242.000,- per jaar, zodat de NOM een sluitende begroting kan presenteren.

Het nu gevraagde bedrag ad € 650.000,- is nog een schatting. Voorheen verstrekte de provincie € 408.333,- subsidie jaarlijks, maar werd een jaarlijks tekort van het Ontwikkelbedrijf van de NOM opgevangen door een afzonderlijk budget bij de provincie (volgens afspraak voortkomend uit de aandelenaankoop door de drie Noordelijke provincies). Dit afzonderlijke budget is eind 2020 uitgeput. Vanaf 2021 stellen we daarom een structurele verhoging van het subsidiebedrag aan de NOM voor van € 242.000,- per jaar, zodat de NOM een sluitende begroting kan presenteren.

Programma: 3: Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
3.2 Drenthe is dé MKB-provincie	3.2.01 Zorgen voor een goed vestigings- en ondernemersklimaat ook op (sub)regionaal niveau	Lasten	S	Subsidie	0	242.000	242.000	242.000	242.000

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	S	Onvoorzien/stelpost	0	-242.000	-242.000	-242.000	-242.000

TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING	2020	2021	2022	2023	2024
	0	0	0	0	0

13. Structurele bijdrage Grens InformatiePunt Eems Dollard Regio

Sinds 2015 worden Grens Informatiepunten (GIPs) langs de Duits-Nederlandse grens bekostigd met middelen vanuit het Interreg-programma Deutschland – Nederland. In de grensregio Nederland – Nedersaksen betreft dit de GIPs van de EUREGIO in Gronau en de Eems Dollard Regio (EDR) in Bad Nieuwesches (tevens ambulant aanwezig in Emmen en Groningen). Bij deze GIPs wordt kosteloos “frontoffice dienstverlening” verleend in het kader van grensoverschrijdend wonen, werken, studeren en ondernemen. Na 2020 stopt de financiële ondersteuning vanuit het Interreg-programma. Aan Nederlandse kant is de duurzame (structurele) financiering van de GIPs vanaf 2021 geregeld op basis van financieringsconvenanten, waarbij met het Rijk is overeengekomen dat de provincie Drenthe vanaf 2021 jaarlijks een begrotingssubsidie zal verstrekken aan het GIP/EDR ter hoogte van € 126.500,-. Dit betreft een bruto-bijdrage die eveneens de bijdragen van de andere co-financierende partijen bevat. Het betreft hier het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (€ 63.125,-), de provincie Groningen (€31.562,50) en de Arbeidsmarktregio Drenthe (€ 15.781,50). De nettobijdrage van de provincie Drenthe komt dus uit op € 15.781,50.

Programma: 3: Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
3.2 Drenthe is dé MKB-provincie	3.2.01 Zorgen voor een goed vestigings- en ondernemersklimaat ook op (sub)regionaal niveau	Lasten	S	Subsidie	0	126.500	126.500	126.500	126.500
3.2 Drenthe is dé MKB-provincie	3.2.01 Zorgen voor een goed vestigings- en ondernemersklimaat ook op (sub)regionaal niveau	Baten	S	Ontv.subsidies	0	-110.718	-110.718	-110.718	-110.718

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	S	Onvoorzien/stelpost	0	-15.782	-15.782	-15.782	-15.782

TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING	2020	2021	2022	2023	2024
	0	0	0	0	0

14. N34 / Knooppunt Gieten kapitaallasten

In de Voorjaarsnota 2018 zijn de structurele lasten voor investeringen verkeer en vervoer vanaf 2021 verhoogd met 3 miljoen, bedoeld voor dekking van investeringen in de eerste tranche gedeeltelijke verdubbeling van de N34, het verbeteren van de doorstroming op knooppunt Gieten, de wegrenuul met Emmen en de doorfietsroute. Bij een maximale variant rond de gedeeltelijke verdubbeling van de N34/Gieten, houden wij vast aan een plafond van 90 miljoen, het maximale bedrag dat is gebruikt in de scenariostudies. Voor de gedeeltelijke verdubbeling van de N34 en de aanpak van verkeersplein Gieten worden varianten uitgewerkt en getoetst (m.e.r.-procedure). Provinciale staten zullen naarmate de varianten in de planvorming meer uitgewerkt zijn concrete (financiële) voorstellen van ons krijgen. Vanaf 2024 ramen wij hiervoor €2 miljoen aan kapitaallasten.

In de nota van aanbidding van de begroting 2020 is door ons een studie aangekondigd naar het stelsel van investeringen, baten en lasten binnen programma 4, waaronder ook de subsidies voor verkeersprojecten aan lokale overheden en onderhoud. Dit is nog in uitvoering. Nieuwe landelijke regelgeving (nota vaste materiële activa, commissie BBV, januari 2020) moet daarbij ook nog verwerkt worden. Verder zijn wij provincie-breed bezig met een herijking van ons financieel beleid en een herijking van de Financiële verordening. Dit heeft ook invloed op de financieringsinstrumenten binnen programma 4. In de loop van 2020 worden de Staten hierover geïnformeerd. Dit alles wordt dan verder beleidsmatig en financieel uitgewerkt in de Voorjaarsnota 2021. Vooruitlopend op deze aanpak is de bovenstaande beleidswens wel alvast opgenomen. Het kan echter zijn dat de claim in latere jaren via de stelselwijziging anders wordt ingevuld, ook in relatie met de toekomst van de reserve Verkeer en vervoer.

Programma: 4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
4.1 Goede doorstroming en verkeersveilige infrastructuur	4.1.01 Realiseren en versterken van het regionale netwerk voor auto, openbaar vervoer, fiets en goederenvervoer	Lasten	S	Kapitaallasten	0	0	0	0	2.000.000

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	S	Onvoorzien/stelpost	0	0	0	0	-2.000.000

TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING	2020	2021	2022	2023	2024
	0	0	0	0	0

15. Tekort op groot variabel onderhoud en dagelijks beheer

Mede op basis van aanbevelingen van de Noordelijke rekenkamer hebben wij beter zicht gekregen op de onderhoudsstaat en -lasten. Op basis van de huidige gegevens (volume van areaal en kostprijzen) ontstaat een beeld van een structureel tekort van € 1 miljoen (in ieder geval vanaf 2025). Binnen het nog op te stellen MJOP wordt nog onderzoek gedaan naar een mogelijke tijdelijke intensivering van (met name) groot onderhoud aan wegverhardingen.

Programma: 4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
4.1 Goede doorstroming en verkeersveilige infrastructuur	4.1.06 Instandhouden van de infrastructuur van wegen (variabel onderhoud)	Lasten	S	Inkoop	0	200.000	400.000	600.000	800.000

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	S	Onvoorzien/stelpost	0	-200.000	-400.000	-600.000	-800.000

TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING	2020	2021	2022	2023	2024
	0	0	0	0	0

16. Afschrijvingen Investeringsprogramma Oeverbeschoeiingen

In de nota van aanbidding Begroting 2020 hebben wij uw Staten geïnformeerd over het ontwikkelen van een investeringsprogramma voor het vervangen van slechte walbeschoeiingen. Het gaat om een geschat investeringsvolume van € 39 miljoen tot en met 2030. Voor de periode 2021-2024 (eerste tranche) hebben wij een aantal projecten geselecteerd op basis van urgentie. We stellen voor een investeringskrediet beschikbaar te stellen van €15 miljoen voor de eerste tranche. In 2023 voeren we een nieuwe inspectie uit en dan maken we voor de volgende tranche een meer nieuwe schatting.

Programma: 4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
4.4 Toegankelijk via het water	4.4.05 In standhouden van de infrastructuur van vaarwegen (variabel onderhoud)	Lasten	S	Kapitaallasten	0	0	0	90.999	190.088

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	S	Onvoorzien/stelpost	0	0	0	-90.999	-190.088

TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING	2020	2021	2022	2023	2024
	0	0	0	0	0

17. VAM-berg fase 2

Investering VAM-berg fase 2

De recreatieve ontwikkeling van de VAM-berg is een landelijke publiekstrekker in wording. Een verdere uitbreiding en ontwikkeling met recreatieve infrastructuur en inrichting is daarom gewenst. Het gaat om een potentieel gebied van ca. 100 ha groot. Op basis van de huidige raming wordt voorgesteld € 1.500.000,-- investeringskrediet beschikbaar te stellen. Na gereedkomen van het project in 2020, starten de afschrijvingen in 2021. De jaarlijkse afschrijvingslasten ad € 75.000,-- zullen dan worden gedekt uit de vrije ruimte.

Beheerkosten VAM-berg, fase 2

De provincie is verantwoordelijk voor alle nieuw aangelegde openbare recreatieve paden op en om de VAM-berg. Daarmee is zij ook verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud. De structurele kosten worden geschat op € 22.000, -- per jaar. We stellen voor deze kosten met ingang van 2021 ook ten laste van de vrije ruimte te brengen.

Programma: 3: Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
3.8 Vrijtijdseconomie stimuleren	3.8.02 Drenthe heeft een onderscheidend en veelzijdig toeristisch recreatief aanbod	Lasten	S	Kapitaallasten	0	75.000	75.000	75.000	75.000
3.8 Vrijtijdseconomie stimuleren	3.8.02 Drenthe heeft een onderscheidend en veelzijdig toeristisch recreatief aanbod	Lasten	S	Inkoop	0	22.000	22.000	22.000	22.000

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	S	Onvoorzien/stelpost	0	-97.000	-97.000	-97.000	-97.000
TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING					0	0	0	0	0

18. Nieuwe Cultuurnota 2021-2024

In het voorontwerp van de nieuwe Cultuurnota 2021-2024 "Cultuur om te delen" hebben wij de uitwerking van de uitgangspunten en ambities van het nieuwe cultuurbeleid gepresenteerd. Het uitgangspunt van de nieuwe Cultuurnota is het in grote lijnen voortzetten van het huidige cultuurbeleid. Daarbij brengen wij wel een aantal extra accenten aan, te weten brede toegankelijkheid en intensivering van samenwerking. Voorgesteld wordt om de huidige financiële begrotingsomvang te continueren en daarmee een gelijkwaardige omvang van de provinciale inzet op cultuur te borgen. In 2016 en 2018 zijn via de Voorjaarsnota incidentele middelen beschikbaar gesteld voor cultuur. Voorgesteld wordt om deze bedragen gedeeltelijk structureel op te nemen in de Begroting 2021 en aan te vullen met een verhoging van € 173.258,--. Het bedrag van € 173.258,-- wordt ingezet als dekking voor de voorgestelde impuls van € 180.000,-- bij Cultuureducatie met kwaliteit, deze bijdrage zal worden verdubbeld door het Rijk. Wij stellen voor, van de € 915.000,-- uit de Voorjaarsnota 2018 € 615.000,-- structureel te continueren voor de inzet op de uitvoering van de Culturele impuls en Allianties (€ 240.000,--) en Festivals/Evenementen (€ 375.000,--). De € 300.000,-- uit de Voorjaarsnota 2018 voor de ontwikkeling van de Koloniën van Weldadigheid worden voor de jaren 2023 en 2024 niet gecontinueerd omdat die middelen hun oorsprong kunnen vinden in de budgetten over de periode 2020-2022, zodat van 2021 tot en met 2024 € 200.000,-- per jaar voor de Koloniën beschikbaar is.

Programma: 6: Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
6.2 Cultuur en evenementen	6.2.08 Meer kunst en cultuuruitingen zijn verbonden aan maatschappelijke doelen	Lasten	S	Subsidie	0	573.258	573.258	1.188.258	1.188.258

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	S	Onvoorzien/stelpost	0	-573.258	-573.258	-1.188.258	-1.188.258
TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING					0	0	0	0	0

19. Sociale agenda

De sociale agenda is een voortzetting op de investeringen en het opgebouwde (kennis)netwerk van de afgelopen periode. Om de incidentele investeringen in de sociale agenda (vanuit de investeringsagenda) een stevige basis te kunnen bieden voor de toekomst, is het van belang om een aantal subsidies die werden verstrekt uit het incidentele budget voor Vitaal platteland voort te zetten zoals Kennisnetwerk Krimp Noord-Nederland, CMO STAMM/ Trendbureau uitvoering uitgebreide Leefbaarheidsmonitor, RUG, Leerstoel Bevolkingsdaling € 12.000,-- (cofinanciering in NN-verband), VDG, Bijdrage coördinatie zorglandschap en CMO/ STAMM, uitvoering Beweeg- en Sportmonitor. We stellen voor om vanaf 2022 het hiervoor benodigde bedrag € 193.500,-- structureel te ramen. Verder stellen we voor om het structurele budget voor de 4 'systeem'-organisaties (CMO STAMM, BOKD, en Zorgbelang Drenthe), op te hogen met totaal € 800.000,--, teneinde de kwetsbaarheid van deze organisaties te verminderen. Tenslotte stellen we voor om de begroting structureel met € 180.000,-- op te hogen voor de uitvoering van verschillende moties, waar geen of onvoldoende structureel budget voor aanwezig is (o.a. Generatietoets, Vrijwilligersprijs, Toegankelijkheid, Dementievriendelijk Drenthe en Regenboogprovincie).

Programma: 6: Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
6.3 Sociaal Drenthe voor iedereen	6.3.02 Kwaliteit van wonen en leefgebieden op peil houden	Lasten	S	Subsidie	490.000	980.000	980.000	980.000	980.000
6.3 Sociaal Drenthe voor iedereen	6.3.01 Integrale aanpak van leefbaarheid zowel Drenthe Breed als gebiedsgericht	Lasten	S	Subsidie	0	0	193.500	193.500	193.500

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	S	Onvoorzien/stelpost	-490.000	-980.000	-1.173.500	-1.173.500	-1.173.500
TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING					0	0	0	0	0

20. Verduurzaming oudbouw Drents Museum

We stellen voor een investeringskrediet beschikbaar te stellen van € 3.000.000,-- voor verduurzaming van de oudbouw van het Drents Museum in het kader van de herinrichtingsplannen "The First Dutch". Het Drents Museum is één van onze gebouwen (en rijksmonument) waar wij als eigenaar de komende jaren voor een duurzaamheidsopgave staan. Dit moeten wij doen op basis van wet en regelgeving, landelijk beleid en hetgeen wij zelf voor staan als provincie. Participeren in het project van het Drents Museum "The First Dutch" m.b.t. verduurzaming komt voort uit het feit, dat we anders waarschijnlijk 10 jaar niets kunnen doen in de te verbouwen/renoveren ruimten, of dat dit op een later tijdstip nog meer geld gaat kosten. Daarnaast is het praktisch om samen op te trekken met het museum en werkzaamheden uit te voeren op het moment dat het museum toch voor een langere periode gesloten is. De plannen voor the First Dutch (raming ca. € 8.000.000,--) worden voor een groot deel gefinancierd vanuit REP-gelden ten bedrage van € 3.000.000,-- (via gemeente Assen), loterijdonatie ten bedrage van € 750.000,-- en het Drents Museum zelf (gereserveerd). Aan de provincie (als eigenaar van het gebouw) wordt gevraagd een investering in het gebouw te plegen. Bij afronding van het investeringsproject worden de jaarlijkse kapitaallasten vanaf het jaar volgend op het realisatiejaar ten laste van de vrije ruimte gebracht. De investering wordt jaren afgeschreven (Installaties en projectkosten 15 jaar en bouwkundig 30 jaar). Dit levert een jaarlijkse exploitatielast op van €160.000,-- voor de eerste 15 jaar en een last van € 40.000,-- voor de overige 15 jaar. Van het museum wordt een bijdrage gevraagd van € 60.000,-- ter dekking van een deel van de kapitaallasten. We stellen voor de resterende exploitatielast (€100.000,--) te dekken uit de vrije bestedingsruimte.

Programma: 6: Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
6.2 Cultuur en evenementen	6.2.06 Bevorderen van toegankelijkheid van kunst- en cultuuruitingen, kennis, en informatie	Baten	S	Ontv. bijdragen	0	0	-60.000	-60.000	-60.000
6.2 Cultuur en evenementen	6.2.06 Bevorderen van toegankelijkheid van kunst- en cultuuruitingen, kennis, en informatie	Lasten	S	Kapitaallasten	0	0	160.000	160.000	160.000

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	S	Onvoorzien/stelpost	0	0	-100.000	-100.000	-100.000
TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING					0	0	0	0	0

21. Inzet Stelpost herstel indexatie inkoopbudgetten 2021

Uit het financieel perspectief blijkt dat de VJN 2020 voor het jaar 2021 sluit met een negatief resultaat van € 943.126,--. We vinden het, op basis van historische gegevens, verantwoord om de indexering voor 2021 niet toe te kennen. Om dit incidentele tekort in 2021 op te lossen stellen we voor dit te dekken uit de Stelpost herstel indexatie inkoopbudget.

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.3 Bedrijfsvoering Financiën en Control	7.3.01 Een financieel gezonde organisatie, die voldoet aan alle wettelijke eisen en gangbare opvattingen ten aanzien van financieel instrumentarium	Lasten	I	Inkoop	0	-940.076	0	0	0
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting	7.1.02 Goed beheer van provinciale geldmiddelen	Lasten	I	Onvoorzien/stelpost	0	940.076	0	0	0
TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING					0	0	0	0	0

22. Ontwikkelingskosten mobiliteit en bereikbaarheid

Een aantal geplande uitgaven binnen projecten uit investeringskredieten moet op basis van landelijke begrotingsregels gedekt worden uit de exploitatie (€ 1.542.738,--). Het gaat hierbij om beleidskosten en subsidies (o.a. en bijdragen aan activa van derden (infrastructuur, kunstwerken)). Door deze correctie worden, daar waar het een wijziging op het investeringskrediet betreft, het projectkrediet naar beneden bijgesteld.

Voor de precieze wijze waarop de bijdragen aan activa van derden worden verstrekt is nog juridisch advies nodig. Dat is nu nog niet bekend. Daarnaast hebben we te maken met meer onderzoekskosten dan was begroot. Eerder was € 667.000,-- beschikbaar gesteld uit de Egalisatiereserve voormalige bdu verkeer en vervoer, maar de kosten worden nu begroot op € 1.219.433,--. We stellen voor de eerdere onttrekking aan de BDU reserve terug te draaien en het gehele bedrag nu te dekken uit de Reserve Investerings verkeer en vervoer. De nieuwe omgevingswet is aangenomen. Hierdoor zal het nieuwe Geluidsbeleid ook uitgevoerd moeten worden. In de praktijk betekent dit dat er geluidsmetingen plaats moeten vinden. De kosten hiervan worden geschat op € 67.000,-- voor de jaren 2020 en 2021 en voor 2022 € 86.000,--.

Voor het verder ontwikkelen van het openbaar vervoer in de provincie Drenthe en het stimuleren van ketenmobiliteit wordt een Hub-programma uitgevoerd. In Drenthe zijn er 22 hubs, waarvan er 6 in eigendom van de provincie Drenthe (Borger, Gieten, Westlaren, Smilde, Rolde, Dieverbrug). Hier komt waarschijnlijk De Punt nog bij. Voor de ontwikkeling en proceskosten van de hubs is voor de jaren 2020 t/m 2022 jaarlijks € 250.000,-- nodig.

Programma: 4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
4.1 Goede doorstroming en verkeersveilige infrastructuur	4.1.01 Realiseren en versterken van het regionale netwerk voor auto, openbaar vervoer, fiets en goederenvervoer	Lasten	I	Inkoop	2.345.171	5.976.600	250.000	0	0
4.3 Proactief op verkeersveiligheid	4.3.01 Stimuleren van verkeersveilig gedrag door educatie, training, voorlichting en campagnes met de ambitie 'Samen richting Nul verkeersslachtoffers!'	Lasten	I	Inkoop	67.000	67.000	86.000	0	0
4.1 Goede doorstroming en verkeersveilige infrastructuur	4.1.01 Realiseren en versterken van het regionale netwerk voor auto, openbaar vervoer, fiets en goederenvervoer	Lasten	I	Kapitaallasten	0	-120.861	-208.361	-208.361	-208.361
4.1 Goede doorstroming en verkeersveilige infrastructuur	4.1.01 Realiseren en versterken van het regionale netwerk voor auto, openbaar vervoer, fiets en goederenvervoer	Lasten	S	Kapitaallasten	0	0	0	52.859	52.859

Programma: 7: Middelen en mensen

Beleidsopgave	Doelstelling	Rubriek	I/S	Ecosoort	2020	2021	2022	2023	2024
7.9 Inzicht geven in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen	7.9.01 Inzicht in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen	Lasten	I	Bijdr. aan reserves	667.000	120.861	208.361	155.502	155.502
7.9 Inzicht geven in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen	7.9.01 Inzicht in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen	Baten	I	Bijdr. van reserves	-3.079.171	-6.043.600	-336.000	0	0
TOTAAL BEGROTINGSWIJZIGING					0	0	0	0	0

03. Overige reservemutaties

Onttrekking aan de reserve	2020	2021	2022	2023	2024
Bijdrage van reserve Investerings verkeer en vervoer					
22. Ontwikkelingskosten mobiliteit en bereikbaarheid	-3.079.171	-6.043.600	-336.000	0	0
Bijdrage van reserve vitaal platteland					
08. Verhoging bijdrage en indexering Nationale Parken	0	-800.000	0	0	0
Bijdrage van Reserve persoonlijk ontwikkel budget (POB)					
09. Drentse aanpak stikstof	-269.000	-235.000	0	0	0
Totaal Onttrekking aan de reserve	-3.348.171	-7.078.600	-336.000	0	0

Storting in de reserve	2020	2021	2022	2023	2024
Bijdrage aan reserve Investerings Verkeer en Vervoer					
22. Ontwikkelingskosten mobiliteit en bereikbaarheid	0	120.861	208.361	155.502	155.502
Bijdrage aan Egalisatiereserve voormalige bdu verkeer en vervoer					
22. Ontwikkelingskosten mobiliteit en bereikbaarheid	667.000	0	0	0	0
Totaal Storting in de reserve	667.000	120.861	208.361	155.502	155.502

Bij bovenstaande wijzigingen is niet alleen sprake van reservemutaties maar ook van een mutatie op de vrije bestedingsruimte. Voor de toelichtingen hierop verwijzen wij u dan ook naar 01. Mutaties vrije bestedingsruimte.

Investeringskredieten

In deze Voorjaarsnota 2020 (4^e wijziging van de begroting 2020) stellen we voor onderstaande investeringskredieten te actualiseren/in te stellen.

Object	Krediet	Vermeerdering (uitgaven)	Vermindering (inkomsten)	Netto krediet na wijziging	Toelichting
Fietssnelweg Assen-Groningen	10.170.891		-3.171.543	6.999.348	Bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen alleen geactiveerd worden als voldaan wordt aan artikel 61 BBV.
Bijdrage aan activa in eigendom van derden voor Fietssnelweg Assen-Groningen		3.171.543		3.171.543	Bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen geactiveerd worden (artikel 61 BBV). PS heeft vastgelegd in maximaal 15 jaar.
N34 Aansluiting Klijndijk/Odoorn	8.902.171		-5.000.000	3.902.171	Bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen alleen geactiveerd worden als voldaan wordt aan artikel 61 BBV.
Bijdrage aan activa in eigendom van derden voor N34 Aansluiting Klijndijk/Odoorn		5.000.000		5.000.000	Bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen geactiveerd worden (artikel 61 BBV). PS heeft vastgelegd in maximaal 15 jaar.
Hoogeveen Stadscentrum herinrichting 's haagje (fase 1 en 2)	1.439.751		-275.000	1.164.751	In het krediet is een te verstrekken subsidie opgenomen. De subsidie - geen investering - wordt in mindering gebracht op het krediet.
Investeringspakket Leek-Roden (MIP bereikb. strekken bus aanpassen infrastr.)	2.038.346		-1.117.218	921.128	In het krediet is een te verstrekken subsidie opgenomen. De subsidie - geen investering - wordt in mindering gebracht op het krediet.
N375 Duurzaam Veilig inrichten	1.281.938	1.046.766	-750.000	1.578.704	In het krediet is een te verstrekken subsidie opgenomen. De subsidie - geen investering - wordt in mindering gebracht op het krediet. Daarnaast wordt het krediet van project N375 Aanleg tunnel overgezet naar N375 Duurzaam Veilig inrichten (1 project)
N375 - Aanleg tunnel (Maatregel Visie N375 oversteek nog onbekend)	1.046.766		-1.046.766	0	Krediet wordt overgezet naar project N375 Duurzaam Veilig inrichten
Vamberg 2e fase		1.500.000		1.500.000	Voor een verdere uitbreiding en ontwikkeling met recreatieve infrastructuur en inrichting van de Vamberg fase 2 is een investering is een investering nodig van € 1.500.000,--
Oeverbeschoeiing betonWittelterbrug - 1e Uffelterbrug	0	2.844.461		2.844.461	Oeverbeschoeiing - Voor het vervangen van slechte walbeschoeiingen is voor de periode 2021-2024 (eerste tranche) een investeringskrediet nodig van € 15 miljoen.
Oeverbeschoeiing hout ged. Driftbrug - Oosterhesslerbrug Klenckerbrug en Hoolbrug	0	36.822		36.822	Oeverbeschoeiing
Oeverbeschoeiing staal ged. A37 - spoorbrug Veenoord	0	201.624		201.624	Oeverbeschoeiing
Oeverbeschoeiing beton omg. Kerkbrug	0	42.149		42.149	Oeverbeschoeiing
Oeverbeschoeiing staal VHV ged. VHV - Stieltjessluis	0	944.146		944.146	Oeverbeschoeiing
Oeverbeschoeiing staal ged. Erica - Klazienaveen	0	1.534.573		1.534.573	Oeverbeschoeiing
Oeverbeschoeiingskrediet/m 2024		9.431.656		9.431.656	Oeverbeschoeiing
Verduurzaming Drents Museum		3.000.000		3.000.000	Aan de provincie (als eigenaar van het gebouw) wordt gevraagd een investering van € 3.000.000,-- in het gebouw te plegen

Effecten meerjarenraming 2020-2024

	2020		2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1: Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen										
1.4 Versterking kwaliteit eigen openbaar bestuur										
04. Financieel toezicht	15.750	0	9.000	0	9.000	0	9.000	0	9.000	0
05. Digitaliseren besluitvormingsproces (GS/PS-stukkenstroom)	50.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.5 Verbinding met de Drentse samenleving										
06. CRM relatiebeheer	0	0	55.000	0	0	0	0	0	0	0
07. Huisnet	0	0	50.000	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	65.750	0	114.000	0	9.000	0	9.000	0	9.000	0
2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven										
2.2 Natuurlijk Platteland										
08. Verhoging bijdrage en indexering Nationale Parken	0	0	814.800	0	29.896	0	45.294	0	61.000	0
09. Drentse aanpak stikstof	60.000	0	60.000	-60.000	0	-60.000	0	-60.000	0	-60.000
2.4 Zorgvuldig omgaan met water										
10. Procesgeld Klimaatadaptie	0	0	200.000	0	200.000	0	200.000	0	200.000	0
Totaal programma	60.000	0	1.074.800	-60.000	229.896	-60.000	245.294	-60.000	261.000	-60.000
3: Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten										
3.2 Drenthe is dé MKB-provincie										
12. Subsidie NOM	0	0	242.000	0	242.000	0	242.000	0	242.000	0

	2020		2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
13. Structurele bijdrage Grens InformatiePunt Eems Dollard Regio	0	0	126.500	-110.718	126.500	-110.718	126.500	-110.718	126.500	-110.718
3.8 Vrijtijdseconomie stimuleren										
17. VAM-berg fase 2	0	0	97.000	0	97.000	0	97.000	0	97.000	0
Totaal programma	0	0	465.500	-110.718	465.500	-110.718	465.500	-110.718	465.500	-110.718

4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig										
4.1 Goede doorstroming en verkeersveilige infrastructuur										
14. N34 / Knooppunt Gieten kapitaallasten	0	0	0	0	0	0	0	0	2.000.000	0
15. Tekort op groot variabel onderhoud en dagelijks beheer	0	0	200.000	0	400.000	0	600.000	0	800.000	0
22. Ontwikkelingskosten mobiliteit en bereikbaarheid	2.345.171	0	5.855.739	0	41.639	0	-155.502	0	-155.502	0
4.3 Proactief op verkeersveiligheid										
22. Ontwikkelingskosten mobiliteit en bereikbaarheid	67.000	0	67.000	0	86.000	0	0	0	0	0
4.4 Toegankelijk via het water										
16. Afschrijvingen Investeringsprogramma Oeverbeschoeiingen	0	0	0	0	0	0	90.999	0	190.088	0
Totaal programma	2.412.171	0	6.122.739	0	527.639	0	535.497	0	2.834.586	0

6: Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig										
6.2 Cultuur en evenementen										
18. Nieuwe Cultuurnota 2021-2024	0	0	573.258	0	573.258	0	1.188.258	0	1.188.258	0
20. Verduurzaming oudbouw Drents Museum	0	0	0	0	160.000	-60.000	160.000	-60.000	160.000	-60.000
6.3 Sociaal Drenthe voor iedereen										
11. Cofinanciering LEADER transitie 2021 en 2022	0	0	1.300.000	-975.000	1.300.000	-975.000	0	0	0	0

	2020		2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
19. Sociale agenda	490.000	0	980.000	0	1.173.500	0	1.173.500	0	1.173.500	0
Totaal programma	490.000	0	2.853.258	-975.000	3.206.758	-1.035.000	2.521.758	-60.000	2.521.758	-60.000

7: Middelen en mensen										
7.1 Een duurzaam sluitende provinciale begroting										
01. Bijstelling opbrengst opcenten MRB	0	0	500.000	-500.000	500.000	-500.000	500.000	-500.000	500.000	-500.000
02. Reparatie "weeffout" in verdeelsystematiek provinciefonds	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
03. Nieuwe rentebaten aandeelhouderslening Enexis Holding NV	100.000	-100.000	240.000	-240.000	240.000	-240.000	240.000	-240.000	240.000	-240.000
04. Financieel toezicht	-15.750	0	-9.000	0	-9.000	0	-9.000	0	-9.000	0
05. Digitaliseren besluitvormingsproces (GS/PS-stukkenstroom)	-50.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
06. CRM relatiebeheer	0	0	-55.000	0	0	0	0	0	0	0
07. Huisnet	0	0	-50.000	0	0	0	0	0	0	0
08. Verhoging bijdrage en indexering Nationale Parken	0	0	-14.800	0	-29.896	0	-45.294	0	-61.000	0
09. Drentse aanpak stikstof	-185.000	0	-240.000	0	-240.000	0	-240.000	0	-240.000	0
10. Procesgeld Klimaatadaptie	0	0	-200.000	0	-200.000	0	-200.000	0	-200.000	0
11. Cofinanciering LEADER transitie 2021 en 2022	0	0	-325.000	0	-325.000	0	0	0	0	0
12. Subsidie NOM	0	0	-242.000	0	-242.000	0	-242.000	0	-242.000	0
13. Structurele bijdrage Grens InformatiePunt Eems Dollard Regio	0	0	-15.782	0	-15.782	0	-15.782	0	-15.782	0
14. N34 / Knooppunt Gieten kapitaallasten	0	0	0	0	0	0	0	0	-2.000.000	0
15. Tekort op groot variabel onderhoud en dagelijks beheer	0	0	-200.000	0	-400.000	0	-600.000	0	-800.000	0
16. Afschrijvingen Investeringsprogramma Oeverbeschoeiingen	0	0	0	0	0	0	-90.999	0	-190.088	0

	2020		2021		2022		2023		2024	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
17. VAM-berg fase 2	0	0	-97.000	0	-97.000	0	-97.000	0	-97.000	0
18. Nieuwe Cultuurnota 2021-2024	0	0	-573.258	0	-573.258	0	-1.188.258	0	-1.188.258	0
19. Sociale agenda	-490.000	0	-980.000	0	-1.173.500	0	-1.173.500	0	-1.173.500	0
20. Verduurzaming oudbouw Drents Museum	0	0	0	0	-100.000	0	-100.000	0	-100.000	0
21. Inzet Stelpost herstel indexatie inkoopbudgetten 2021	0	0	940.076	0	0	0	0	0	0	0
7.3 Bedrijfsvoering Financiën en Control										
21. Inzet Stelpost herstel indexatie inkoopbudgetten 2021	0	0	-940.076	0	0	0	0	0	0	0
7.7 Bedrijfsvoering Personele inzet										
09. Drentse aanpak stikstof	394.000	0	475.000	0	300.000	0	300.000	0	300.000	0
Totaal programma	-246.750	-100.000	-1.786.840	-740.000	-2.365.436	-740.000	-2.961.833	-740.000	-5.276.628	-740.000

Totaal lasten en baten mutaties	2.781.171	-100.000	8.843.457	-1.885.718	2.073.357	-1.945.718	815.216	-970.718	815.216	-970.718
Saldo voor reserve mutaties		2.681.171		6.957.739		127.639		-155.502		-155.502

	2020		2021		2022		2023		2024	
	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve
Reservemutaties										
7.9 Inzicht geven in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen										
08. Verhoging bijdrage en indexering Nationale Parken	0	0	0	-800.000	0	0	0	0	0	0
09. Drentse aanpak stikstof	0	-269.000	0	-235.000	0	0	0	0	0	0
22. Ontwikkelingskosten mobiliteit en bereikbaarheid	667.000	-3.079.171	120.861	-6.043.600	208.361	-336.000	155.502	0	155.502	0
Totaal reservemutaties	667.000	-3.348.171	120.861	-7.078.600	208.361	-336.000	155.502	0	155.502	0
Saldo na reservemutaties		0		0		0		0		0

Totalen per programma

Programma: 1: Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen

L/B	Raming 2020			Raming 2021			Raming 2022			Raming 2023			Raming 2024		
	Vorige	Wijziging	Nieuw	Vorige	Wijziging	Nieuw	Vorige	Wijziging	Nieuw	Vorige	Wijziging	Nieuw	Vorige	Wijziging	Nieuw
Lasten	6.514.643	65.750	6.580.393	6.097.062	114.000	6.211.062	6.107.408	9.000	6.116.408	6.069.908	9.000	6.078.908	6.032.408	9.000	6.041.408
Baten	-19.640	0	-19.640	-19.640	0	-19.640	-19.640	0	-19.640	-19.640	0	-19.640	-19.640	0	-19.640
Σ	6.495.003	65.750	6.560.753	6.077.422	114.000	6.191.422	6.087.768	9.000	6.096.768	6.050.268	9.000	6.059.268	6.012.768	9.000	6.021.768

Programma: 2: Stad en platteland: ruimte bieden en richting geven

L/B	Raming 2020			Raming 2021			Raming 2022			Raming 2023			Raming 2024		
	Vorige	Wijziging	Nieuw	Vorige	Wijziging	Nieuw	Vorige	Wijziging	Nieuw	Vorige	Wijziging	Nieuw	Vorige	Wijziging	Nieuw
Lasten	105.057.437	60.000	105.117.437	111.343.760	1.074.800	112.418.560	88.043.314	229.896	88.273.210	79.296.197	245.294	79.541.491	84.587.441	261.000	84.848.441
Baten	-24.307.435	0	-24.307.435	-22.802.876	-60.000	-22.862.876	-13.555.807	-60.000	-13.615.807	-6.109.012	-60.000	-6.169.012	-4.443.786	-60.000	-4.503.786
Σ	80.750.002	60.000	80.810.002	88.540.884	1.014.800	89.555.684	74.487.507	169.896	74.657.403	73.187.185	185.294	73.372.479	80.143.655	201.000	80.344.655

Programma: 3: Regionale economie en werkgelegenheid: kansen benutten

L/B	Raming 2020			Raming 2021			Raming 2022			Raming 2023			Raming 2024		
	Vorige	Wijziging	Nieuw	Vorige	Wijziging	Nieuw	Vorige	Wijziging	Nieuw	Vorige	Wijziging	Nieuw	Vorige	Wijziging	Nieuw
Lasten	23.534.450	0	23.534.450	11.682.979	465.500	12.148.479	11.597.979	465.500	12.063.479	9.864.939	465.500	10.330.439	8.344.939	465.500	8.810.439
Baten	-3.891.659	0	-3.891.659	-274.867	-110.718	-385.585	-274.867	-110.718	-385.585	-32.200	-110.718	-142.918	-32.200	-110.718	-142.918
Σ	19.642.791	0	19.642.791	11.408.112	354.782	11.762.894	11.323.112	354.782	11.677.894	9.832.739	354.782	10.187.521	8.312.739	354.782	8.667.521

Programma: 4: Mobiliteit en bereikbaarheid: slim en veilig

L/B	Raming 2020			Raming 2021			Raming 2022			Raming 2023			Raming 2024		
	Vorige	Wijziging	Nieuw	Vorige	Wijziging	Nieuw	Vorige	Wijziging	Nieuw	Vorige	Wijziging	Nieuw	Vorige	Wijziging	Nieuw
Lasten	60.438.154	2.412.171	62.850.325	63.271.601	6.122.739	69.394.340	60.876.439	527.639	61.404.078	59.097.280	535.497	59.632.777	59.684.975	2.834.586	62.519.561
Baten	-3.562.325	0	-3.562.325	-3.088.014	0	-3.088.014	-3.088.014	0	-3.088.014	-3.088.014	0	-3.088.014	-1.728.014	0	-1.728.014
Σ	56.875.829	2.412.171	59.288.000	60.183.587	6.122.739	66.306.326	57.788.425	527.639	58.316.064	56.009.266	535.497	56.544.763	57.956.961	2.834.586	60.791.547

